11191

LITH.BIBL.SERVICE
1132 WALNUT STREET,
DANVILLE, ILL.61833

LEIDYKLOS DOVANA
Perduota Liet.
Bibliogr. Tarnybos

DARBININKAS

L. NR. 58. SECOND-CLASS Postage paid at Brooklyn, N. Y. PENKTADIENIS - FRIDAY, RUGSĖJIS - SEPTEMBER 3, 1965 910 WILLOUGHBY AVE. BROOKLYN, N. Y. 11221 10 CENTŲ

LBJ siunčia Maskvai kvietimus, Maskva jam kaltinimus

Amerikos ir Maskvos santykiuose skirtingą politiką rodo paskutiniai įvykiai: kelionė su Gemini 6, nusiginklavimo kalbos

Amerika:

LBJ nori laimėti Sovietų pasitikėjimą ir palankumą bei bendradarbiavimą gražiais gestais. Jis pakvietė Sovietus rengti kelionę į mėnulį bendrai. Pakvietė dabar Sovietų mokslų akademiją atsiųsti savo stebėtojus spalio 25 leidžiant Gemini 6 į erdves.

Maskva:

Sovietų atstovybė Washingtone prieš kelias die[illegible] perdavė spaudai "atvirą laišką J. V. Prezidentui Lyndon B. Johnson", pavadintą "Mes kaltiname". Laiške rašoma: "Yra momentų, kada negalima tylėt. Sujaudinti iki sielos gelmių dėl baisių žudynių negrų gyvenamame gete Los Angeles, mes reiškiame pasipiktinimo, gailesčio, užuojautos žodžius ... Įvykiai Los Angeles negali būti žmonių mintyse atsieti nuo Amerikos kareivių barbariškų veiksmų Vietname ir Dominikonų Respublikoje ... Žmonija turi teisę visu balsu tarti jums, pone Prezidente: Pažvelk į Los Angeles. Čia jūs turite 'laisvę', kurią Jungtinės Valstybės nori durtuvais ir bombom primesti kitom tautom."

Laišką pasirašė tos LBJ kviečiamosios akademijos prezidentas, kitų muzikos, rašytojų ir t.t. organizacijų atstovai.

Amerika:

Ženevoje 17 valstybių nusiginklavimo konferencijoje rugpiūčio 17 Amerika pasiūlė projektą atominiam ginklam apriboti—susilaikyt nuo jų davimo tom valstybėm, kurio dar jų neturi. N.Y. Times įvertino, kad projekte yra "reikšmingos nuolaidos sovietinei pažiūrai". Nuolaidos padarytos, sako dienraštis, nepaisant opozicijos Washingtone ir Nato valstybių tarpe. "Jungtinės Valstybės rizikavo sugadinti santykius tarp Amerikos ir Vokietijos". Ir tikrai: projektas sukėlė Vokietijoje nustebimo ir nepalankumo. Buvęs apsaugos min. Straussas pareiškė: toliau tęsiama Vokietijos diskriminacija gali sukelti Vokietijoje nuotaikas naujam "fiureriui" atsirasti. O buvęs kancleris Adenaueris tiesiog apkaltino Ameriką, kad jos projektas gresia išduoti Europą rusam.

Maskva:

Ženevoje Sovietų atstovas Tsarapkinas rugpiūčio 31 Amerikos projektą atmetė. Tokis kaip yra, jis nesąs jokis pagrindas net svarstymam. Nei savo projekto nei jokių nuolaidų nuo reikalavimo, kad Vokietijos "militaristai" ir "revanšininkai" nebūtų prileisti prie atomų.

"Niet", tarė S. Tsarapkinas Ženevoje.

Juo Amerika daugiau rodo nuolaidų, juo Maskva savo reikalavimus didina.

Šios politikos Ženevoje ligšiolinis vaisius tebuvo toks: **Amerika Sovietų pasitikėjimo nelaimėjo, bet laimėjo Vokiečių nepasitikėjimą;** nusiginklavimui telaimėta tiek, kad konferencijos dalyviai buvo patenkinti, jog po šešių savaičių kalbų padaryta pertrauka bent iki po Vokietijos rinkimų.

VOKIETIJOJE — kas laimės rinkimus?

Vokietijoje rinkimai rugsėjo 19. Rinkimuose dalyvaus 40 mil. ir nuspręs palikti valdžioje kr. demokratų unijos atstovą Erhardą ar įkelti naują — soc. dem. Brandtą. Adenaueris ir Erhardas išlaikė Vokietiją jau 16 metų. Taigi galėjo žmonėm ta pati partija nusibosti. Opinijos tyrimai rodo mažutę soc. dem. persvarą. Bet tie 16 metų pakėlė Vokietiją į aukščiausios ūkinės gerovės laipsnį. Soc. demokratai atsisakė nuo eilės savo socialistinių principų ir tiek vidaus, tiek užsienio politika labai priartėjo prie CDU. Tad rinkimų propagandoje Brandtas negali nieko naujo skelbti, ko neskelbia ir nevykdo Erhardas. Brandtas ribojasi smulkia kritika dėl algų, butų, mokyklų, bet labiausiai nori išpūsti tariamą skilimą CDU partijoje ir parodyti, kad valdo ne kancleris Erhardas, o senasis K. Adenaueris. Stebėtojai mano: jei soc. demokratai ir laimėtų, tai tokia maža persvara, kad turėtų daryti koaliciją.

K. ADEN[illegible] lyva[illegible]

W. BRANDT nori būti kancleris.

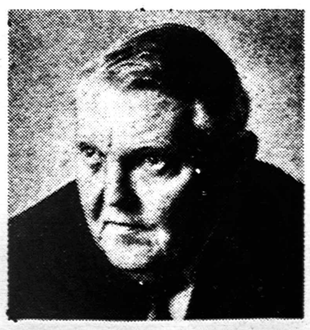

KANCLERIS ERHARDAS

KELIONEJE PO EUROPĄ: valst. sekr. pav. Ball.

Tarp Bonnos ir Maskvos

Maskva derybose dėl nusiginklavimo aštriai puolė Vokietijos "militaristus". Spėjama kad tokiu keliu ji norėjo išgauti daugiau nuolaidų iš Amerikos Vokietijos saskaita ir pasėti nesutarimą tarp Amerikos ir Vokietijos. Iš kitos pusės The Chr. Sc. Monitor jau informuoja apie galimą Bonnos ir Maskvos suartėjimą. Esą Sovietų diplomatas Bonnoje viešai davęs suprasti, kad min. pirm. Kosyginas mielai atsilankytų šį rudenį Bonnoje. Antra vertus Vokietijos užsienių reikalų ministerijos valstybės sekretorius prof. Carl Carstens šį mėnesį vykstąs į Maskvą kaip pirmininkas delegacijos ten esančioje cheminėje parodoje. Laikraštis pastebi, kad Carstens nėra joks chemikas. Jis greičiau kalbės ne apie chemiją, bet apie prekybos sutartį tarp Vokietijos ir Sovietų.

Tarp Amerikos ir de Gaulle

Valstybės sekr. pavaduotojas Ball kalbėjosi su prezidentu de Gaulle. De Gaulle nei buvo prašytas tarpininkauti dėl Vietnamo, nei siūlėsi. Spaudoj spėliojama, kad de Gaulle siekia susiprasti su Amerika. Tam pakeičia ir atstovą Washingtone.

— **Prancūzų diplomatai** nustebino amerikiečius pasveikindami dėl laimėjimo Vietname kautynėse prie Chu Lai.

Amerika 1959 pardavė Prancūzijai 146 lėktuvus po 15,000 dol. Dabar norėjo atpirkti dalį. Prancūzija nesutiko. Tuo pat metu Prancūzija dovanojo 10 tų lėktuvų Cambodijai, Amerikos priešininkei.

— **Amerikos gydytojų draugija** rugsėjo 1 aliarmavo, kad lytinės ligos virsta epidemija. Labiausiai tarp jaunimo. Tarp jaunesnių kaip 20 metų sifilis pakilo 200 proc.

[illegible]nos šeimos idealas — gauti butą

But[illegible] skaudži[illegible] sukuria[illegible] buto. Ve[illegible] rium. D[illegible] pat kamb[illegible] sikelti. Su[illegible]ri kur[illegible] įvykdyti ko[illegible]būdu. Būsimam penk[illegible]plane numatyta, kad t[illegible]54 proc. bus koperatiniai.

Koperatyvai bus dvejopi. [illegible]nuose asmuo įneša savo dali, vidutiniškai 20-25 proc. buto kainos, kitus moka kas mėnuo. Kai butas bus baigtas, jame galės gyventi, bet butas nebus jo nuosavybė. Kituose koperatyvuose mokestis daug didiesnis, bet gyventojas bus buto savininkas ir galės jį perleisti ar parduoti, kam norės.

[illegible] mikrofonai

[illegible]jos atstovybė Varš[illegible] taip pat rado sienose įtaisytus mikrofonus. Namas statytas prieš metus.

Taip teorijoje. Praktikoje N. Y. Times korespondentas iš Varšuvos piešia kitokį vaizdą. Jauna pora, kuri dabar gyvena perdalytame kambary, įmokėjo koperatyvui savo dalį 20,000 zlotų (24 zlotai oficialiai yra vienas dol.). Nelengva buvo tiek įmokėti. Jis pats uždirba mėnesiui 2,000 zlotų. Teko skolytis iš žmonos tėvų, teko žmonos uždarbį skirti, o pačiam paimti papildomą darbą. Bet pasiėmė tą naštą ir tikisi šviesesnės ateities, nes apie "1970 metus gaus butą."

KARAS tarp Indijos ir Pakistano

Indijos kariuomenė pranešė užėmusi devynias vietoves Kašmire, valdomas Pakistano. Savo agresiją aiškina tuo, kad Pakistanas infiltruoja agentus į Indijos valdomą Kašmiro dalį ir kelia neramumus.

Ginčas dėl Kašmiro tarp Indijos ir Pakistano eina nuo 1947. Kai Jungtinių Tautų tarpininkavimu buvo 1949 pasiektos paliaubos, trečdalis skurdesnės Kašmiro teritorijos liko Pakistano rankose, kita dalis Indijos. Nuo tada Pakistanas reikalauja Kašmire gyventojų plebiscito, Indija jį atmeta.

Susirėmimai tarp Pakistano ir Indijos dėl Kašmiro auga. Pakistanas pranešė, kad Kašmiro jėgos, "remiamos Pakistano kariuomenės", paėmė dvi indų vietoves Kašmiro dalyje, kurią valdo Indija. Pakistano lėktuvai numušę Indijos 4 lėktuvus.

Indija pranešė, kad jos 28 sprausminiai lėktuvai sunaikinę Pakistano 10 tankų.

Jungtinių Tautų gen. sekr. U Thant ragina nutraukti kovas.

— **Pakistanas** grasina pasitrauksiąs iš J. Tautų, jei jos paskelbs pareiškimą prieš Pakistano interesus Kašmire.

Kas Vietname prieš Ameriką

Vietname, Hue mieste, studentų demonstracijas prieš vyriausybę ir prieš Ameriką organizavo budistų politikų vadas Thich Tri Quang. Tas pats, kuriam Amerikos atstovybė suteikė azylį ir jį globojo tris mėnesius, iki buvo nužudytas prezidentas Diem. Kaip tik dėl to atstovas H. Cabot Lodge Viename susilaukia ir dabar nepalankumo.

— **Šiaurės Vietnamas** pakartojo savo anksteni pareiškimą, kad esąs pasiryžęs kovoti prieš Ameriką, nors ir 20 metų. Stengiasi sudaryti įspūdį derybas nesileis.

— **Vietname** dviejų savaičių, tarp rugpiūčio 15 ir 29, aukos tokios: žuvo 68 amerikiečiai, sužeisti 326, dingo 11. Tai didžiausios aukos per tokį trumpą laiką. To laikotarpio komunistų aukos: žuvo 580, belaisvių 120. Skaičiuojama, kad komunistų, iš kitos pusės vietnamiečių ir amerikiečių nuostoliai yra santykiu 3:1.

— **Prezidentas Johnsonas** pareiškė sveikinimus, kad Dominikonų Respublikoje priimta Amerikos Valstybių Organizacijos parengta laikinoji vyriausybė. Numatoma kad dabar bus duota gausi ūkinė parama.

MASKVA tebepuola amerikiečius

Maskva tebepuola. Puolė Amerikos pareigūną George Nipanich, kuris buvo gidas Amerikos architektūros parodoje Minske. Nipanich grįžo į Ameriką ir paskelbė apie save tiek, kad jis buvo ne vokiečių gestapo agentas, bet Lenkijoje pogrindžio organizacijoje kovai prieš vokiečius. Kitos atsargios jo paskelbtos žinios patvirtina mūsų spėjimą, kad jis buvo suimtas apkaltintas tokiais nusikaltimais, iš kurių išsipirkti jis galėtų tik teikdamas žinias sovietų saugumui. Kai jis painformavo apie savo pasikalbėjimus Amerikos atstovybę, jis buvo Izvestijose apkaltintas ir išvytas.

Maskva tuo nepasitenkino. Apkaltino ir antrą tos pačios parodos pareigūną William Draeger, kad jis esą vykdęs karinį šnipinėjimą, dengdamasis parodos tarnautojo pareigom.

N. Y. H. Tribune aiškina, kad šaltasis karas grįžtas į kultūrinius santykius tarp Maskvos ir Amerikos.

Nasseris tarp Maskvos ir Kinijos

Egipto Nasseris viešėjo Maskvoje penkias dienas. Grįždamas rugsėjo pirmą sustojo Belgrade pas Titą. Dabar išaiškėjo, kad Maskva išgavo iš Nasserio pažadą remti Maskvos norą dalyvauti Azijos-Afrikos konferencijoje. Prieš tai kovoja Kinija, skelbdama, kad Sovietai ne Azijos ir ne Afrikos valstybė. Nasseris veikė ir Vietnamo reikalu, remdamas jau Kinijos pusę — reikalaudamas, kad Amerika sustabdytų oro atakas.

ATVIROS IŠVADOS PO 20 METŲ —

Po karo pabaigos praėjo 20 metų. Pokarinis laikas nedavė taikos nei garantavo laisvės. Kodėl taip nutiko?

Kodėl taip nutiko — klausimą svarsto **Louis J. Halle**, buvęs valstybės departamento politikos planavimo narys, dabar tarptautinių reikalų dėstytojas institute Ženevoje (Times Magazine rugp. 22).

Dabartinė sukaktis — pradeda autorius — duoda daugiau progos savikritikai negu savisveikinimui, stebint pokario eigą.

Kas nulėmė karo ir pokario eigą?

Kritiškai autorius nurodo į karo siekimą kaip į pagrindinę karo ir pokario priežastį. Tas siekimas buvo — visiškai sunaikinti Vokietijos ir Japonijos galybę. Jį reiškė besąlyginės kapituliacijos reikalavimas, kurį paskelbė Casablancos konferencijoje prez. Rooseveltas 1943 sausio 27.

Siekimas buvo įvykdytas — Vokietijos ir Japonijos galybės sunaikintos.

Koks to sunaikinimo rezultatas?

Sunaikinta buvo jėgų pusiausvyra tarp Sovietų ir jos kaimynų iš abiejų pusių. Abipus Sovietų atsirado tuštumos, ir į jas sovietinė galybė veržėsi natūraliai. Nei vokiečiai nei japonai jų negalėjo sulaikyti, nes buvo bejėgiai. Tada nors pavėluotai, puolėsi tuštumas užpildyti ir sovietinę galybę sulaikyti amerikiečiai ir anglai. Naštą, kurią natūraliai turėjo pakelti vokiečiai ir japonai, prisiėmė daugiausia amerikiečiai. Tai ir davė neišvengiamą šaltąjį karą. Bet tos naštos laiku panešti neįstengė, sulaikyti negalėjo. Anot autoriaus, Stalinas išplėtė savo imperiją 100 mylių į vakarus nuo Berlyno, pasiimdamas du trečdalius Europos.

Amerika pavėlavo Sovietų veržimąsi į tuštumą sulaikyti, nes ji pati net nesirengė tuštumos užpildyti. Priešingai, nelaukdama iki bus sutartas ir įvykdytas sprendimas dėl Europos, pasiskubino paleisti savo 8,300,000 vyrų armiją. Churchillis matė, kad reikia tuštumą užimti; jis veltui bėgi stengėsi prikalbinti Rooseveltą, kad vakariečiai karą baigtų kiek galint toliau pasistūmėję į rytus. Rooseveltas nebuvo perkalbamas.

Per ankstyvas savo karinės galybės paleidimas, sako autorius, mūsų mažai kritikuojamas, nes dėl jo visi esam kalti — tiek demokratai, tiek respublikonai.

Kodėl Amerika ėmėsi tos klaidos — sunaikinti Vokietijos ir Japonijos galybę?

Amerikos politika rėmėsi, sako autorius, klaidinga prielaida, skirstydama valstybes į "agresorius" ir "taiką mylinčias" valstybes. Autorius sumini Roosevelto ir jo diplomatų pasisakymus, pagal kuriuos vokiečiai, japonai, italai esą iš prigimties agresoriai ir negalima leisti jiem niekada apsiginkluoti. Tuos "agresorius" reikia laikyti amžinai nuginkluotus ir visados turi juos kontroliuoti "taiką mylinčios" valstybės. Tos "taiką mylinčios" valstybės tai buvo JAV, Britanija, Prancūzija, Kinija ir Sovietai. Tie "taikos mylėtojai" ir pasiskelbė nuolatiniais Saugumo Tarybos nariais, taikos prižiūrėtojais. Taip buvo suprasta taika

(nukelta į 4 psl.)

Mirė Pranas Dailidė

Syrakuse, N.Y., rugsėjo 1 ankstų rytą po ilgos ir sunkios vėžio ligos mirė Pranas Dailidė, sulaukęs beveik 77 metus amžiaus.

Gimęs Sintautuose, 1888. 9. 29 mokėsi Mariampolėj, Petrapilio universitete matematikos fakultete, nuo 1911 iki 1919 mokė matematikos Mariampolėje, Čenstachave, Tiflise. Po karo grįžo į Lietuvą, buvo III seimo narys valstiečių liaudininkų frakcijoje, "Lietuvos žinių", "Lietuvos" redaktorius, Eltos direktorius, ėjo įvairias pareigas užsienių reikalų ministerijoje, iki 1939 buvo paskirtas atstovu Rygoje. Okupacijos metais dirbo gimnazijoje, vokiečių metais išvyko į Švediją. Ameriką pasiekė 1947 ir nuo 1951 Syrakuso universitete buvo rusų kalbos instruktorius. Visą laiką gyvai dalyvavo spaudoje.

14 dienų kelionė

Gemini 5 kelionė įrodė, kad nėra kliūčių žmogui išbūti ilgesnį laiką erdvėse. Kelionė 14 dienų bus jau kitų metų pradžioje.

Gemini 5 kelionėje astronautai Cooperis ir Conradas neteko po 7.5-8.5 svaro.

Grįždami į žemę panaudojo keturias raketas. Nuo to momento, iki nukrito į Atlantą, truko 27 minutės.

Vanduo, kuris atsirado elektros gaminimo aparate iš deguonies ir vandenilio susijungimo, ateityje galės būti vartojamas kaip geriamas vanduo lakūnam. Gemini 5 neturėjo jam reikalingo filtro.

— **Amerikoje** yra jau 195 mil. gyventojų. Iš jų šiemet bus mokyklose 54.2 mil., arba 28 proc. visų gyventojų.

— **New Yorko miesto** statybos inspektorius Natan Wheatman, 53 m., pašalintas iš tarnybos už kyšius iš dažytojų — per aštuoneris metus dažytojai atliko darbų už 40 mil., iš jų Wheatman gavo 400,000 dol. kyšio.

— **New Yorko rinkimų** opinijoje kongresm. John V. Lindsay prasineša prieš demokratus Screvane ir Beame santykiu 5:4. Konservatorius Buckley surinksiąs 10 proc. balsų.

Paul R. Screvane opinijoje turįs pusę demokratų balsų. Po jo eina Abraham D. Beame, žymiai atsilikę William F. Ryan ir Paul O'Dwyer.

— **Sovietų pilietis** pralenkęs Amerikos pilietį: suvartojąs vodkos ir kitokių gėrimų tris kartus daugiau nei amerikietis.

— **Šveicarijoje,** prie Italijos sienos, sniego griūtis rugpiūčio 30 palaidojo hidroelektrinės statybą ir 100 statytojų.

11191

LITH.BIBL.SERVICE
1132 WALNUT STREET,
DANVILLE, ILL.61833

LEIDYKLOS DOVANA
Perduota Liet.
Bibliogr. Tarnybos

DARBININKAS

L. NR. 58. SECOND-CLASS Postage paid at Brooklyn, N. Y. PENKTADIENIS - FRIDAY, RUGSĖJIS - SEPTEMBER 3, 1965 910 WILLOUGHBY AVE. BROOKLYN, N. Y. 11221 10 CENTŲ

LBJ siunčia Maskvai kvietimus, Maskva jam kaltinimus

Amerikos ir Maskvos santykiuose skirtingą politiką rodo paskutiniai įvykiai: kelionė su Gemini 6, nusiginklavimo kalbos

Amerika:

LBJ nori laimėti Sovietų pasitikėjimą ir palankumą bei bendradarbiavimą gražiais gestais. Jis pakvietė Sovietus rengti kelionę į mėnulį bendrai. Pakvietė dabar Sovietų mokslų akademiją atsiųsti savo stebėtojus spalio 25 leidžiant Gemini 6 į erdves.

Maskva:

Sovietų atstovybė Washingtone prieš kelias dienas perdavė spaudai "atvirą laišką J. V. Prezidentui Lyndon B. Johnson", pavadintą "Mes kaltiname". Laiške rašoma: "Yra momentų, kada negalima tylėt. Sujaudinti iki sielos gelmių dėl baisių žudynių negrų gyvenamame gete Los Angeles, mes reiškiame pasipiktinimo, gailesčio, užuojautos žodžius ... Įvykiai Los Angeles negali būti žmonių mintyse atsieti nuo Amerikos kareivių barbariškų veiksmų Vietname ir Dominikonų Respublikoje ... Žmonija turi teisę visu balsu tarti jums, pone Prezidente: Pažvelk į Los Angeles. Čia jūs turite 'laisvę', kurią Jungtinės Valstybės nori durtuvais ir bombom primesti kitom tautom."

Laišką pasirašė tos LBJ kviečiamosios akademijos prezidentas, kitų muzikos, rašytojų ir t.t. organizacijų atstovai.

K. ADENAUERIS vėl dalyvauja rinkimų kovoje.

Amerika:

Ženevoje 17 valstybių nusiginklavimo konferencijoje rugpiūčio 17 Amerika pasiūlė projektą atominiam ginklam apriboti—šusilaikyt nuo jų davimo tom valstybėm, kurio dar jų neturi. N.Y. Times įvertino, kad projekte yra "reikšmingos nuolaidos sovietinei pažiūrai". Nuolaidos padarytos, sako dienraštis, nepaisant opozicijos Washingtone ir Nato valstybių tarpe. "Jungtinės Valstybės rizikavo sugadinti santykius tarp Amerikos ir Vokietijos". Ir tikrai: projektas sukėlė Vokietijoje nustebimo ir nepalankumo. Buvęs apsaugos min. Straussas pareiškė: toliau tęsiama Vokietijos diskriminacija gali sukelti Vokietijoje nuotaikas naujam "fiureriui" atsirasti. O buvęs kancleris Adenaueris tiesiog apkaltino Ameriką, kad jos projektas gresia išduoti Europą rusam.

Maskva:

Ženevoje Sovietų atstovas Tsarapkinas rugpiūčio 31 Amerikos projektą atmetė. Tokis kaip yra, jis nesąs jokis pagrindas net svarstymam. Nei savo projekto nei jokių nuolaidų nuo

"Niet", tarė S. Tsarapkinas Ženevoje.

reikalavimo, kad Vokietijos "militaristai" ir "revanšininkai" nebūtų prileisti prie atomų.

Juo Amerika daugiau rodo nuolaidų, juo Maskva savo reikalavimus didina.

Šios politikos Ženevoje ligšiolinis vaisius tebuvo toks: **Amerika Sovietų pasitikėjimo nelaimėjo, bet laimėjo Vokiečių nepasitikėjimą;** nusiginklavimui telaimėta tiek, kad konferencijos dalyviai buvo patenkinti, jog po šešių savaičių kalbų padaryta pertrauka bent iki po Vokietijos rinkimų.

VOKIETIJOJE — kas laimės rinkimus?

Vokietijoje rinkimai rugsėjo 19. Rinkimuose dalyvaus 40 mil. ir nuspręs palikti valdžioje kr. demokratų unijos atstovą Erhardą ar įkelti naują — soc. dem. Brandtą. Adenaueris ir Erhardas išlaikė Vokietiją jau 16 metų. Taigi galėjo žmonėm ta pati partija nusibosti. Opinijos tyrimai rodo mažutę soc. dem. persvarą. Bet tie 16 metų pakėlė Vokietiją į aukščiausios ūkinės gerovės laipsnį. Soc. demokratai atsisakė nuo eilės savo socialistinių principų ir tiek vidaus, tiek užsienio politika labai priartėjo prie CDU. Tad rinkimų propagandoje Brandtas negali nieko naujo skelbti, ko neskelbia ir nevykdo Erhardas. Brandtas ribojasi smulkia kritika dėl algų, butų, mokyklų, bet labiausiai nori išpūsti tariamą skilimą CDU partijoje ir parodyti, kad valdo ne kancleris Erhardas, o senasis K. Adenaueris. Stebėtojai mano: jei soc. demokratai ir laimėtų, tai tokia maža persvara, kad turėtų daryti koalicją.

W. BRANDT nori būti kancleris.

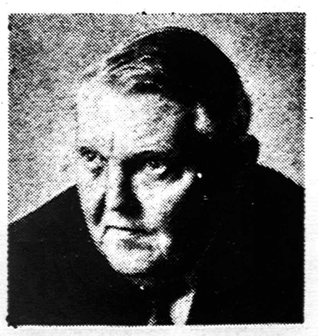

KANCLERIS ERHARDAS

KELIONEJE PO EUROPĄ: valst. sekr. pav. Ball.

— **Santo Domingo** valdžią naujasis min. pirm. Hector Garcia -Godoy perima nuo rugsėjo 3 dienos.

Tarp Bonnos ir Maskvos

Maskva derybose dėl nusiginklavimo aštriai puolė Vokietijos "militaristus". Spėjama kad tokiu keliu ji norėjo išgauti daugiau nuolaidų iš Amerikos Vokietijos sąskaita ir pasėti nesutarimą tarp Amerikos ir Vokietijos. Iš kitos pusės The Chr. Sc. Monitor jau informuoja apie galimą Bonnos ir Maskvos suartėjimą. Esą Sovietų diplomatas Bonnoje viešai davęs suprasti, kad min. pirm. Kosyginas mielai atsilankytų šį rudenį Bonnoje. Antra vertus Vokietijos užsienių reikalų ministerijos valstybės sekretorius prof. Carl Carstens šį mėnesį vykstąs į Maskvą kaip pirmininkas delegacijos ten esančioje cheminėje parodoje. Laikraštis pastebi, kad Carstens nėra joks chemikas. Jis greičiau kalbės ne apie chemiją, bet apie prekybos sutartį tarp Vokietijos ir Sovietų.

Tarp Amerikos ir de Gaulle

Valstybės sekr. pavaduotojas Ball kalbėjosi su prezidentu de Gaulle. De Gaulle nei buvo prašytas tarpininkauti dėl Vietnamo, nei siūlėsi. Spaudoj spėliojama, kad de Gaulle siekia susiprasti su Amerika. Tam pakeičia ir atstovą Washingtone.

— **Prancūzų diplomatai** nustebino amerikiečius pasveikindami dėl laimėjimo Vietname kautynėse prie Chu Lai.

Amerika 1959 pardavė Prancūzijai 146 lėktuvus po 15,000 dol. Dabar norėjo atpirkti dalį. Prancūzija nesutiko. Tuo pat metu Prancūzija dovanojo 10 tų lėktuvų Cambodijai, Amerikos priešininkei.

— **Amerikos gydytojų draugija** rugsėjo 1 aliarmavo, kad lytinės ligos virsta epidemija. Labiausiai tarp jaunimo. Tarp jaunesnių kaip 20 metų sifilis pakilo 200 proc.

LENKIJOJE: jaunos šeimos idealas — gauti butą

Butų klausimas Lenkijoje yra skaudžiausias. Jaunas žmogus sukuria šeimą, bet negali gauti buto. Vedę dažnai gyvena skyrium. Divorsavę gyvena tame pat kambary, nes neturi kur išsikelti. Sugalvojo butų statybą įvykdyti koperatiniu būdu. Būsimam penkerių metų plane numatyta, kad visų butų 54 proc. bus koperatiniai.

Koperatyvai bus dvejopi. Vienuose asmuo įneša savo dalį, vidutiniškai 20-25 proc. buto kainos, kitus mokės kas mėnuo. Kai butas bus baigtas, jame galės gyventi, bet butas nebus jo nuosavybė. Kituose koperatyvuose mokestis daug didiesnis, bet gyventojas bus buto savininkas ir galės jį perleisti ar parduoti, kam norės.

Taip teorijoje. Praktikoje N. Y. Times korespondentas iš Varšuvos piešia kitokį vaizdą. Jauna pora, kuri dabar gyvena perdalytame kambary, įmokėjo koperatyvui savo dalį 20,000 zlotų (24 zlotai oficialiai yra vienas dol.). Nelengva buvo tiek įmokėti. Jis pats uždirba mėnesiui 2,000 zlotų. Teko skolytis iš žmonos tėvų, teko žmonos uždarbį skirti, o pačiam paimti papildomą darbą. Bet pasiėmė tą naštą ir tikisi šviesesnės ateities, nes apie "1970 metus gaus butą."

Ir vėl mikrofonai

— **Anglijos atstovybė** Varšuvoje taip pat rado sienose įtaisytus mikrofonus. Namas statytas prieš metus.

KARAS tarp Indijos ir Pakistano

Indijos kariuomenė pranešė užėmusi devynias vietoves Kašmire, valdomas Pakistano. Savo agresiją aiškina tuo, kad Pakistanas infiltruoja agentus į Indijos valdomą Kašmiro dalį ir kelia neramumus.

Ginčas dėl Kašmiro tarp Indijos ir Pakistano eina nuo 1947. Kai Jungtinių Tautų tarpininkavimu buvo 1949 pasiektos paliaubos, trečdalis skurdesnės Kašmiro teritorijos liko Pakistano rankose, kita dalis Indijos. Nuo tada Pakistanas reikalauja Kašmire gyventojų plebiscito, Indija jį atmeta.

Susirėmimai tarp Pakistano ir Indijos dėl Kašmiro auga. Pakistanas pranešė, kad Kašmiro jėgos, "remiamos Pakistano kariuomenės", paėmė dvi indų vietoves Kašmiro dalyje, kurią valdo Indija. Pakistano lėktuvai numušę Indijos 4 lėktuvus.

Indija pranešė, kad jos 28 sprausminiai lėktuvai sunaikinę Pakistano 10 tankų.

Jungtinių Tautų gen. sekr. U Thant ragina nutraukti kovas.

— **Pakistanas** grasina pasitrauksiąs iš J. Tautų, jei jos paskelbs pareiškimą prieš Pakistano interesus Kašmire.

Kas Vietname prieš Ameriką

Vietname, Hue mieste, studentų demonstracijas prieš vyriausybę ir prieš Ameriką organizavo budistų politikų vadas Thich Tri Quang. Tas pats, kuriam Amerikos atstovybė suteikė azylį ir jį giobojo tris mėnesius, iki buvo nužudytas prezidentas Diem. Kaip tik dėl to atstovas H. Cabot Lodge Vietname susilaukia ir dabar nepalankumo.

— **Šiaurės Vietnamas** pakartojo savo ankstenį pareiškimą, kad esąs pasiryžęs kovoti prieš Ameriką, nors ir 20 metų. Stengiasi sudaryti įspėd į derybas nesileis.

— **Vietname** dviejų savaičių, tarp rugpiūčio 15 ir 29, aukos tokios: žuvo 68 amerikiečiai, sužeisti 326, dingo 11. Tai didžiausios aukos per tokį trumpą laiką. To laikotarpio komunistų aukos: žuvo 580, belaisvių 120. Skaičiuojama, kad komunistų, iš kitos pusės vietnamiečių ir amerikiečių nuostoliai yra santykiu 3:1.

— **Prezidentas Johnsonas** pareiškė sveikinimus, kad Dominikonų Respublikoje priimta Amerikos Valstybių Organizacijos parengta laikinoji vyriausybė. Numatoma kad dabar bus duota gausi ūkinė parama.

MASKVA tebepuola amerikiečius

Maskva tebepuola. Puolė Amerikos pareigūną George Nipanich, kuris buvo gidas Amerikos architektūros parodoje Minske. Nipanich grįžo į Ameriką ir paskelbė apie save tiek, kad jis buvo ne vokiečių gestapo agentas, bet Lenkijoje pogrindžio organizacijoje kovai prieš vokiečius. Kitos atsargios jo paskelbtos žinios patvirtina mūsų spėjimą, kad jis buvo suimtas apkaltintas tokiais nusikaltimais, iš kurių išsipirkti jis galėtų tik teikdamas žinias sovietų saugumui. Kai jis painformavo apie savo pasikalbėjimus Amerikos atstovybę, jis buvo Izvestijose apkaltintas ir išvytas.

Maskva tuo nepasitenkino. Apkaltino ir antrą tos pačios parodos pareigūną William Draeger, kad jis esą vykdęs karinį šnipinėjimą, dengdamasis parodos tarnautojo pareigom.

N. Y. H. Tribune aiškina, kad šaltasis karas grįžtas į kultūrinius santykius tarp Maskvos ir Amerikos.

Nasseris tarp Maskvos ir Kinijos

Egipto Nasseris viešėjo Maskvoje penkias dienas. Grįždamas rugsėjo pirmą sustojo Belgrade pas Titą. Dabar išaiškėjo, kad Maskva išgavo iš Nasserio pažadą remti Maskvos norą dalyvauti Azijos-Afrikos konferencijoje. Prieš tai kovoja Kinija, skelbdama, kad Sovietai ne Azijos ir ne Afrikos valstybė. Nasseris veikė ir Vietnamo reikalu, remdamas jau Kinijos pusę — reikalaudamas, kad Amerika sustabdytų oro atakas.

ATVIROS IŠVADOS PO 20 METŲ —

Po karo pabaigos praėjo 20 metų. Pokarinis laikas nedavė taikos nei garantavo laisvės. Kodėl taip nutiko?

Kodėl taip nutiko — klausimą svarsto **Louis J. Halle**, buvęs valstybės departamento politikos planavimo narys, dabar tarptautinių reikalų dėstytojas institute Ženevoje (Times Magazine rugp. 22).

Dabartinė sukaktis — pradeda autorius — duoda daugiau progos savikritikai negu savisveikinimui, stebint pokario eigą.

Kas nulėmė karo ir pokario eigą?

Kritiškai autorius nurodo į karo siekimą kaip į pagrindinę karo ir pokario priežastį. Tas siekimas buvo — visiškai sunaikinti Vokietijos ir Japonijos galybę. Jį reiškė besąlyginės kapituliacijos reikalavimas, kurį paskelbė Casablancos konferencijoje prez. Rooseveltas 1943 sausio 27.

Siekimas buvo įvykdytas — Vokietijos ir Japonijos galybės sunaikintos.

Koks to sunaikinimo rezultatas?

Sunaikinta buvo jėgų pusiausvyra tarp Sovietų ir jos kaimynų iš abiejų pusių. Abipus Sovietų atsirado tuštumos, ir į jas sovietinė galybė veržėsi natūraliai. Nei vokiečiai nei japonai jų negalėjo sulaikyti, nes buvo bejėgiai. Tada nors pavėluotai, puolėsi tuštumas užpildyti ir sovietinę galybę sulaikyti amerikiečiai ir anglai. Naštą, kurią natūraliai turėjo pakelti vokiečiai ir japonai, prisiėmė daugiausia amerikiečiai. Tai ir davė neišvengiamą šaltąjį karą. Bet tos naštos laiku panešti neįstengė, sulaikyti negalėjo. Anot autoriaus, Stalinas išplėtė savo imperiją 100 mylių į vakarus nuo Berlyno, pasiimdamas du trečdalius Europos.

Amerika pavėlavo Sovietų veržimąsi į tuštumą sulaikyti, nes ji pati net nesirengė tuštumos užpildyti. Priešingai, nelaukdama iki bus sutartas ir įvykdytas sprendimas dėl Europos, pasiskubino paleisti savo 8,300,000 vyrų armiją. Churchillis matė, kad reikia tuštumą užimti; jis veltui betgi stengėsi prikalbinti Rooseveltą, kad vakariečiai karą baigtų kiek galint toliau pasistūmėję į rytus. Rooseveltas nebuvo perkalbamas.

Per ankstyvas savo karinės galybės paleidimas, sako autorius, mūsų mažai kritikuojamas, nes dėl jo visi esam kalti — tiek demokratai, tiek respublikonai.

Kodėl Amerika ėmėsi tos klaidos — sunaikinti Vokietijos ir Japonijos galybę?

Amerikos politika rėmėsi, sako autorius, klaidinga prielaida, skirstydama valstybes į "agresorius" ir "taiką mylinčias" valstybes. Autorius sumini Roosevelto ir jo diplomatų pasisakymus, pagal kuriuos vokiečiai, japonai, italai esą iš prigimties agresoriai ir negalima leisti jiem niekada apsiginkluoti. Tuos "agresorius" reikia laikyti amžinai nuginkluotus ir visados turi juos kontroliuoti "taiką mylinčios" valstybės. Tos "taiką mylinčios" valstybės tai buvo JAV, Britanija, Prancūzija, Kinija ir Sovietai. Tie "taikos mylėtojai" ir pasiskelbė nuolatiniais Saugumo Tarybos nariais, taikos prižiūrėtojais. Taip buvo suprasta taika

(nukelta į 4 psl.)

Mirė Pranas Dailidė

Syrakuse, N.Y., rugsėjo 1 ankstų rytą po ilgos ir sunkios vėžio ligos mirė Pranas Dailidė, sulaukęs beveik 77 metus amžiaus.

Gimęs Sintautuose, 1888. 9. 29 mokėsi Mariampolėj, Petrapilio universitete matematikos fakultete, nuo 1911 iki 1919 mokė matematikos Mariampolėje, Čenstachave, Tiflise. Po karo grįžo į Lietuvą, buvo III seimo narys valstiečių liaudininkų frakcijoje, "Lietuvos žinių", "Lietuvos" redaktorius, Eltos direktorius, ėjo įvairias pareigas užsienių reikalų ministerijoje, iki 1939 buvo paskirtas atstovu Rygoje. Okupacijos metais dirbo gimnazijoje, vokiečių metais išvyko į Švediją. Ameriką pasiekė 1947 ir nuo 1951 Syrakuso universitete buvo rusų kalbos instruktorius. Visą laiką gyvai dalyvavo spaudoje.

14 dienų kelionė

Gemini 5 kelionė įrodė, kad nėra kliūčių žmogui išbūti ilgesnį laiką erdvėse. Kelionė 14 dienų bus jau kitų metų pradžioje.

Gemini 5 kelionėje astronautai Cooperis ir Conradas neteko po 7.5-8.5 svaro.

Grįždami į žemę panaudojo keturias raketas. Nuo to momento, iki nukrito į Atlantą, truko 27 minutės.

Vanduo, kuris atsirado elektros gaminimo aparate iš deguonies ir vandenilio susijungimo, ateityje galės būti vartojamas kaip geriamas vanduo lakūnam. Gemini 5 neturėjo jam reikalingo filtro.

— **Amerikoje** yra jau 195 mil. gyventojų. Iš jų šiemet bus mokyklose 54.2 mil., arba 28 proc. visų gyventojų.

— **New Yorko miesto** statybos inspektorius Natan Wheatman, 53 m., pašalintas iš tarnybos už kyšius iš dažytojų — per aštuoneris metus dažytojai atliko darbų už 40 mil., iš jų Wheatman gavo 400,000 dol. kyšio.

— **New Yorko rinkimų** opinijoje kongresm. John V. Lindsay prasineša prieš demokratus Screvane ir Beame santykiu 5:4. Konservatorius Buckley surinksiąs 10 proc. balsų.

Paul R. Screvane opinijoje turįs pusę demokratų balsų. Po jo eina Abraham D. Beame, žymiai atsilikę William F. Ryan ir Paul O'Dwyer.

— **Sovietų pilietis** pralenkęs Amerikos pilietį: suvartojąs vodkos ir kitokių gėrimų tris kartus daugiau nei amerikietis.

— **Šveicarijoje,** prie Italijos sienos, sniego griūtis rugpiūčio 30 palaidojo hidroelektrinės statybą ir 100 statytojų.

Kosto Urnežio nuotykiai Vilniuje ir Chicagoje

Kostas Urnežis, pasak Naujienų, geras muzikantas ir apsukrus biznierius iš Kalifornijos, važinėjo Lietuvoje ir joje išbuvo 17 dienų. Grįždamas sustojo Chicagoje ir apsilankė Naujienose. Pasakojo įspūdžius, kuriuos **Naujienos** paskelbė rugpiūčio 12 ir 13.

Pasakojo: "Žmonės dabar gyvena geriau, krautuvėse matosi įvairaus maisto, o restoranuose, kuriuose man teko būti, maisto galima pasirinkti. Už pusantro rublio galima papietauti. Gauna sriubos , mėsos ir arbatos".

"O kiek žmonės uždirba?" klausė laikraščio žmonės.

"Su uždarbiu tai jau blogiau, —aiškina Urnežis . . . — Inžinieriai, daktarai, aukšti valdininkai uždirba po 100 rublių, po 200, o kai kurie ir po 300 rublių į mėnesį . . . . Paprastos moterėlės, kurios žiemą sniegą gatvėse kasa ir vasarą gatves šluoja ir laisto, tai į mėnesį uždirba tiktai po 50 rublių".

"Tai kaip jos gali pietus kiekvieną dieną valgyti?" paklausėm Urnežio.

"To aš nežinau, kaip gali išmisti tie žmonės, kurie menkai apmokami ir mažai uždirba. Prastos algos visų paprastų darbininkų, kurių yra daugiausia. Aš net ir aukštiems valdžios atstovams sakiau, kai atvyko mus atsisveikinti, kad turės ką nors daryti, pakelti algas paprastiems žmonėms, nes jie negali pramisti".

Pasakojo, kad krautuvėse mielai dolerius ima ir net kainas pigina, jei moki doleriais.

"Kaip patekai į Radviliškį?" užklausėme Urnežį.

"Iki šio meto į Radviliškio sritį rusai nieko neleido . . . Aš jau antrą kartą nuvažiavau į Lietuvą. Pirmą kartą svajojau taip pat patekti į Radviliškį, į gimtinį savo kaimą, bet man nepavyko. Dabar nuvažiavau į Lietuvą antrą kartą. Mačiau, kad valdovai viską darys, kad ir šį kartą mes nepatektume į gimtinį savo kaimą . . . Numačiau ir pradėjau iš anksto zurzėti. Kai tiktai prieis prie manęs koksai 'žurnalistas', tai aš jam ir pradedu pasakoti, kaip esu nepatenkintas, kad negaunu leidimo nuvažiuoti į gimtinį savo kaimą. Panašius atsakymus 'žurnalistams' davė ir kiti. Pradžioje mums pradėjo aiškinti, kad esą labai rimtų priežasčių, dėl kurių negalima leisti važiuoti į kaimą. 'Ką jūs čia durnių voliojate?!' kantrybės netekęs aš sušukau. 'Kokios jau ten rimtos priežastys'. 20 metų po karo, o jūs dar ir šiandien neleidžiate į gimtinį kraštą. Aš esu paprastas darbininkas. Ar jūs manote, kad aš galiu išleisti tokias stambias sumas kelionėms, o jūs man čia pasakosite, kad į Radviliškį negalima nuvažiuoti? Kodėl ten negalima nuvažiuoti? Karo paslaptys? Kokios čia gali būti karo paslaptys? Karas pasibaigė jau prieš 20 metų, o pas jus vis dar karo paslaptys? Su kuo jūs čia kariaujate? Kviečiate, kad atvažiuotume į Vilnių chorų pasiklausyti, bet neleidžiate gimtinio kaimo pamatyti, kaip gyvena mūsų broliai ir seserys". Iškoliojau aš juos gana gerai. Jie aiškiai matė, kad man pritarė ir kiti turistai. Pritarė net ir komunistuojantieji, nes ir jų neišleido iš Vilniaus. Vežioja po Trakus, nuveža į Druskininkus, parodo Pirčiupio pamінklą, nuveža į Panerius, bet neduoda leidimo nuvažiuoti į kaimą. Matyt, kad mano balsas pasiekė Dievo ausį . . . Vakare mums jau pranešė, kad kiekvienas bus nulydėtas į kaimus . . Man buvo duotas šoferis ir palydovas, kuris nulydėjo į Radviliškį, o paskiau ir į kaimą. Palydovas vadinosi Zigmas, o šoferis Povilas. Abudu buvo geri vyrai. Kuriam galui juos siuntė į Radviliškį, tai aš ir pats nežinau.

"Kelionės pabaigoje mums **buvo suruoštas didelis banketas.** Banketan atėjo pats Sniečkus, Paleckis, gen. Karvelis ir visa eilė kitų aukštų valdovų. Kiekvienas sakė kalbas. Žinai, tų kalbų aš neprisimenu, nes politika man mažai terūpi. Kai baigė kalbėti, tai kiekvieną Amerikos lietuvį atsisveikino. Jeigu būtų neleidę nuvažiuoti į kaimą, tai kažin ar kuris būtų jiems ranką padavęs, bet kai jau leido, tai atsisveikinome".

—o—

Dabar kiti Urnežio nuotykiai jau Chicago je.Rugpiūčio

Jis buvo pakviestas padaryti pranešimą apie savo kelionę Alvudo susirinkime Marquette parke. Pagal to paties laikraščio rugpiūčio 19 aprašymą Urnežis jau kitaip pasakojo apie Lietuvos gyvenimą. Spalvas pašviesino: visko yra, viskas žaliuoja linguoja. Ir patarė: "Aš visko negaliu papasakoti, bet aš patarčiau iš širdies kiekvienam nuvažiuoti ir pačiam pamatyti, kokia ten pažanga padaryta . . Patariu jum patiem nuvažiuoti, jeigu jūsų rankos švarios . . ."

"Ši paskutinė pastaba — informuoja korespondentas"—atkreipė klausytojų dėmesį. Iki šio meto jie atidžiai klausė Urnežio kalbos, bet po šios pastabos jie pradėjo vienas į kitą žiūrėti ir kuždėti. Jeigu Urnežis vienu pasakymu būtų pasitenkinęs, tai gal klausytojai būtų šią pastabą prariję ir tylėję, bet už kiek laiko kalbėtojui pritrūko žodžių; jis nežinojo ką pasakyti; jis ir vėl pakartojo tą patį patarimą važiuoti tiems, kurių rankos švarios."

DIEVO MOTINOS stebuklingas paveikslas Trakuose, kur rugsėjo 8 buvo švenčiama dar Vytauto laikais.

Kilo triukšmas. Kalba nutrūko. Kiti reikalavo, kad pasakotojas atsiprašytų susirinkusius dėl tų "rankų". Susispietę apie Urnežį ėmė jį kvosti, kad atsakinėtų į klausimus, ką Lietuvoje matė "Vienas vyresnio amžiaus žmogus priėjo prie Urnežiaus ir paklausė:

"Ar Paleckį matei Lietuvoje?"

"Mačiau," atsakė Kostas Urnežis.

"Ar Sniečkų matei?".

"Taip pat mačiau," atsakė užklaustasis.

"Ar su jais kalbėjaisi?"

"Ir dar kaip! Aišku, kad kalbėjausi."

"Ar su jais pasisveikinai?"

"Aišku, kad pasisveikinau", atsakė Užnežis.

"Ar jie buvo apsimovę baltas pirštines?"

"Ne, nebuvo," atsakė Urnežis. "Jų rankos buvo tokios kaip ir mano, be pirštinių".

'Jei buvo be pirštinių, tai ar kraujo ant jų rankų nematei?"

"Kokio kraujo?" nustebęs užklausė Urnežis.

"Kokio kraujo? Lietuvių tautos vaikų kraujo," jam buvo paaiškinta. "Šiedu ir visa eilė kitų Lietuvos komunistų partijos vadų yra susitepę lietuvių tautos sūnų ir dukterų krauju. Jų rankos yra kruvinos, ir tamsta tiems kraugeriams padavei savo ranką?".

"?"

"Ir tamsta, besisveikindamas su šiais kraugeriais, pats susitepei savo ranka . . ."

"Kai sveikinausi, tai ant jų rankų kraujo nemačiau," rimtai jiems atsakė Kostas Urnežis. O vėliau nusišypsojo ir dar pridėjo:

"Gal jie jau buvo savo rankas nusiplovę . . ."

BALTŲ-JUODŲ LYGYBĖ IR SKIRTYBĖ

Teisės tarp baltųjų ir juodųjų sulygintos. Bet daug kas kita pasiliko nelygu.

Nelygi šeimos moralė: 1963 gimusių ne moterystėje baltų buvo 3.07 proc., juodų 23.59 proc. Pakrikusiose šeimose baltų vaikų auga 8.6 proc., juodų 23.2 proc. Socialinės globos išlaikomi baltų vaikų 8 proc., juodų 56 proc.

Nelygus gimimų skaičius: tūkstančiui baltų motinų gimsta 104.3, juodų 149.3. Bet gimimų skaičius mažta tiek vienoj, tiek antroj rasėj: 1957 baltų buvo 117.5, juodų 162.8.

Nelygus ir nusikaltimų skaičius: 1963 suimta 24,805 balti už nusikaltimus, 35,520 juodi. Chicagoje trys ketvirtadaliai suimtų buvo juodi. 1960 suimtų už nužudymą 56 proc. buvo juodų.

Balsuotojų skaičius: visame krašte proporcija tarp baltų ir juodų yra tokia — 10:1, New Yorke 8:1, Los Angeles 6:1, Chicagoje 5:1, Detroite 4:1, Washingtone 50:50.

— **Cook salų,** Pacifike, premjeras pranešė, kad 15 salelių gyventojų nubalsavo nenorį nepriklausomybės, geriau liksią su N. Zelandija.

RŪPESTIS DĖL NAUJŲJŲ RAŠYTOJŲ KELIO

LIETUVOJE

Literatūra ir menas Nr. 33, rugpiūčio 14, svarsto jaunųjų rašytojų klausimą — ar jie eina geru keliu, kas reikia daryti jiem į gerą kelią atvesti? Redakcija anketos klausimuose padėtį nusako: "Pasigirsta balsų, kad pastaraisiais metais palyginti lėtai į literatūrą įsilieja jaunos jėgos . . Ką būtų galima padaryti ateityje, labiau suaktyvinant, ugdant jaunuosius?"

Poetas Juozas Macevičius į tai atsako: "Jaunųjų rašytojų kūrinių sriautas pastaruoju metu nesumažėjo . . . . Tačiau iš kitos pusės, jaunųjų kūryba šiuo metu neigauna tokio ryškaus skambėjimo, kaip ankstesniais metais . . . Mano giliu įsitikinimu, ryškiam ir savitam jaunų jėgų skambėjimui kenkia aštrių socialinių temų vengimas". Remia mintį, kad jaunimui būtų leidžiamas laikraštis tokio tipo kaip rusų "Junost"; jame būtų aiškinama marksistinė estetika ir duodamas "atkirtis svetimoms nuotaikoms ir 'intelektualiniam chuliganizmui', kuriuo kartais užsiiminėja jaunuoliai, su panieka žiūri ne tik į mūsų literatūrą, bet ir į mūsų žmogų. Tiesa, jų nedaug, bet jie veikia tam tikrą jaunimo dalį, operuodami skambiais užsieniniais vardais, nežinia, kokiais kanalais juos pasiekiančiais veikalais, drabstančiais purvu socialistinį realizmą, mūsų kūrybos kertinius akmenis — liaudiškumą ir partiškumą. Toks žurnalas suvaidintų didelį vaidmenį, sprendžiant auklėjimo klausimus".

To atsakymo autorius, poetas, pats buvo prieš kurį laiką apkaltintas "formalizmu", iki "pasitaisė".

Bet kitas poetas — Albinas Bernotas — padėties nedramatina, nors ir pripažįsta, kad jaunimo keliai kitoki. "Ir man atrodo, nereikia kartais bereikalingai būkštauti, kad šių dienų jaunųjų poezijoje esą prigesęs komjaunuoliškas kovingumas ir aistringas gyvenimo teigimas, koks, sakysim buvo pokario metų jaunųjų poezijoje" (Lit. ir menas Nr. 32).

Šis rūpestis dėl jaunųjų rašytojų Lietuvoje, čia skelbiamas "Literatūros ir meno" laikraštyje, sutampa kaip tik su Maskvos Pravdos ir Izvestijų rugpiūčio pirmos savaitės kaltinimu jauniesiem rašytojam — esą jie verčiasi "nihilizmu", "negativizmu", keldami gyvenimo neigiamybes ir tuo pačiu iškreipdami "sovietinio gyvenimo tikrovę". Suminėjo V. Aksenovą ir A. Solženitsiną, kuriuos buvo išbaręs jau Chruščiovas.

Izvestija ir Pravda kaltina taip pat laikraščius "Novy mir" ir 'Junost', kad rodo per mažą atrankos skelbdami naujus kūrinius. Pakartoja tradicinį reikalavimą, kad literatūra turi kovoti "su praeities prietarais ir su viskuo, kas stoja skersai kelio komunizmui".

TRAKAI — Vytauto Didžiojo statyta ir daug kartų atnaujinta bažnyčia.

Cafe Geiger
206 East 86th Street (tarp 2 ir 3 Ave.) New York, N. Y. Tel. RE 4-4428
Vedėjas: Helmut Vollmer
KASDIEN KONCERTAI nuo 4 val. p.p.
Užkandžiai iš nuosavos virtuvės
Puiklausia vokiška virtuvė: pietūs-vakarienė

Norite geros meniškos fotografijos —
PORTRETO - ŠEIMOS - VAIKŲ
vairių progų: vestuvių, krikštynų, gimtadienių, pobūvių ir kt. nuotraukų; norite atnaujinti seną fotografiją? Jums geromis sąlygomis padarys —
VYT. MAŽELIS
Tel. HYacint 7-4677
422 Menahan Street, Ridgewood, Brooklyn, N. Y.

Siųskite į Lietuvą ir SSSR DOVANŲ SIUNTINIUS
— gerą atraižą medžiagos paltui, kostiumui ar suknelei. Pasirūpinkite medžiagos išsiuntimu tuojau! Išpardavimas nepaprastai žemom *urmo kainom* atraižų vilnonės medžiagos — importuotos ir vietinės — trijose krautuvėse:
S. BECKENSTEIN, Inc.
118-125-130 ORCHARD STREET — GR 5-4525
Cor. DELANCEY, N. Y. C.
Krautuvės atviros kasdien ir sekmadieniais, išskyrus šeštadienius, nuo 9 ryto iki 6:30 vak.
S. Beckensteino krautuvėse kalbama rusiškai, lenkiškai, ukrainiškai
Važiuoti BMT išlipant Essex Street, keltis elevatorium į viršų, arba IND traukiniu D-6 Avenue iki Delancey St.
Atsineškite šį skelbimą, kuris bus ypatingai įvertintas!

Dabar jūs galite aplankyti savo artimuosius Lietuvoje — Mūsų įstaiga taip pat sutvarko pramogines ir biznio keliones į visus Sovietų Sąjungos valdomus kraštus. Mes parūpiname vizas, sutvarkome rezervacijas ir kt. Smulkesnioms informacijoms rašykite/skambinkit daugiausia patyrusiam Kelionių biurui į R. Europą
COSMOS TRAVEL BUREAU, Inc.
45 W. 45 Street, New York 36, N.Y. • Tel. CIrcle 5-7711

Cosmos Parcels Express Corp.
Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugelio metų patyrimą siunčiant DOVANAS - SIUNTINIUS Į USSR.
Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klijentų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom. Informaciją ir nemokamų katalogų gausite iš visų mūsų skyrių.
COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
• ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street ..... CH 9-6245
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue ..... LI 2-1767
• SO. BOSTON 27, Mass. 327 West Broadway ..... AN 8-0068
• BROOKLYN 11, N.Y. — 370 Union Avenue ..... EV 4-4552
• BROOKLYN 7, N.Y. — 600 Sutter Avenue ..... DI 3-8068
• BUFFALO 6, N.Y. — 332 Fillmore Avenue ..... TL 8-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue ..... BR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halstead Street ..... WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road ..... TO 1-1068
• DETROIT, Mich. — 730 Michigan Avenue ..... VI 1-9355
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N.W. GL 8-2256
• HARTFORD 14, Conn.—200 Franklin Av., Tel. 233 8030, 246 0215
• HAMTRANCK, Mich. — 11333 Jos. Campau ..... TO 7-1575
• IRVINGTON 11, N.J. — 762 Springfield Ave. ..... ES 2-4685
• LAKEWOOD, N.J. — 126 - 4th Street ..... FO 3-8569
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd. .. AN 1-2994
• NEWARK 3, N.J. — 428 Springfield Avenue ..... BI 3-1797
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Ave. ..... LO 2-1446
NEW YORK, N.Y. 10011 — 108 West 14th Street ..... CH 3-3005
• NEW YORK 3, N.Y. — 39 - 2nd Avenue ..... AL 4-5956
• PASSAIC, N.J. — 176 Market Street..... GR 2-6387
• PATERSON 1, N.J. — 99 Main Street ..... MU 4-4619
• PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave. ..... PO 5-5892
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street ..... HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street ..... FI 6-1571
• WATERBURY, Conn. — 6 John Street ..... PL 6-6766
• WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street ..... SW 8-2868
• YONKERS, N.Y. — 555 Nepperhan Ave. ..... GR 6-2781
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue ..... RI 3-0440

Maloniai Jus kviečiame į didįjį
"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" RADIJO PIKNIKĄ
Rugsėjo 12, sekmadienį
ROYAL GARDENS PARKE ir SALĖJE
990 E. HAZELWOOD AVE.
Pikniko pradžia 1 val. popiet • Šokiai nuo 4 val. • Programa 3 val.
Programoje dalyvauja:
• Rūtos ansamblis, dir. Algirdo Kačanausko
• Lietuvių, latvių ir estų tautinių šokių grupės
Didžiulės ekskursijos ruošiamos autobusais iš visų apylinkės kolonijų. Nesigailėsite atvykę! Veiks lietuviškų valgių bufetas ir "Darbininko" spaudos kioskas. Bus įvairių laimėjimų. Piknikas įvyks betkokiam orui esant.
Įėjimas — $1.25
JOKUBAS J. STUKAS, direktorius

WEISS & KATZ, INC.
187 ORCHARD ST., N. Y. C. Tel. GR 7-1130
DIDMENŲ IR MAŽMENŲ PREKYBA
— DIDELIS PASIRINKIMAS AUDINIŲ —
• Vyrų ir moterų eilutėm, apsiaustam, suknelėm ir kt.
• Audiniai angliškos ir vietinės vilnos, šilko, medvilnės
• *Specialiai žemos kainos* siunčiant audinius į užsienį
• Mes padidinome savo patalpas. kad galėtume geriau patarnauti klijentams. Prašome užeiti ir pasižiūrėti.

VILNONĖS MEDŽIAGOS JŪSŲ ARTIMIESIEMS
IMPORTUOTOS IR VIETINĖS
Vilnonės medžiagos kostiumams, paltams ir suknelėms. Taip pat šilkinės, maišytos, spalvotos, lovoms užtiesalai, vilnonės skaros ir šalikai — Geriausios rūšies pigiausiomis kainomis. Specialus patarnavimas paruošiant pakietus į Europą. Užeikite ir įsitikinsite!
SUPERIOR PIECE GOODS CORP.
Tel. AL 4-8319 • 200 Orchard St., New York, N.Y. 10002

DARBININKAS 910 WILLOUGHBY AVE. BROOKLYN 21, N. Y.

Editorial Office GL 5-7281 • Business Office GL 2-2923

THE WORKER (Title Copyright) by FRANCISCAN FATHERS

Eina nuo 1915 metų.
1951 sujungė AMERIKĄ, LDS organą DARBININKĄ ir LIET. ŽINIAS

Second class postage paid at Brooklyn Post Office

Published semi-weekly except holiday weeks and July and First week in August when published weekly.

Prenumeratos kaina $7.00 — Subscription per year $7.00

Laikraštį tvarko REDAKCINĖ KOMISIJA. Vyr. red. S. SUZIEDĖLIS

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taiso savo nuožiūra. Nenaudoti straipsniai saugomi ir grąžinami autoriams prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Kas aktualu laisvės veikloje

Politiniai klausimai, kurie liečia Lietuvos reikalus, susitelkia Lietuvos Laisvės Komitete, Vlike, Lietuvos delegacijoje prie Pavergtos Europos seimo. Visų trijų įstaigų prieky šiuo metu yra min. Vaclovas Sidzikauskas. Buvo kreiptasi į jį norint patirti, kas galvojama ir kas daroma laisvei atgauti ir su ta veikla susijusiais organizaciniais klausimais.

★

Pavergtos Europos seimo artimiausias rūpestis, kaip informavo min. Vac. Sidzikauskas, yra dvyliktoji sesija, kuri bus rugsėjo 21. Debatuose teks pakartotinai pasisakyti prieš Sovietų Sąjungos uzurpaciją kalbėti Baltijos valstybių vardu Jungtinėse Tautose. Pagrindinis betgi dalykas — esamos pavergtuose kraštuose padėties įvertinimas ir pramatymas, koki politiniai veiksmai ir keliai šiuo metu galėtų geriausiai vesti į nepriklausomybių atgavimą.

Ar tie keliai nebuvo svarstyti Vliko Taryboje? Buvo, beveik, pereitą savaitę jos posėdis? Jai, tur būt, tektų sutarti nusistatymus aktualiais klausimais ir paskleisti visuomenėje, kad visų kelias daug maž, jei ir nebūtų vienodas, tai kad bent derintųsi?

Tokių klausimų tikrai kyla, sutiko min. Vac. Sidzikauskas. Laikas iškelia tai venur tai kitur naujų minčių dėl laisvinimo koncepcijos; pasakoma apie "satelitinės padėties" siekimą, kuris turėtų reikšti Lietuvos atskyrimą nuo Maskvos, bet palikimą esamo komunistinio režimo; pasakoma apie naują žmonių ar naujos kartos įjungimą į laisvės akcijos vadovavimą ar net visai vadovybės perėmimą į tos kartos rankas. Tie visi klausimai svarbūs, svarstytini. Rimtai ir apdairiai svarstytini, nes jie gali duoti visuomenei panaujintos koncepcijos laisvei siekti, bet gali ir visuomenei naujos realios koncepcijos neduoti, o senąją sugriauti.

Tuo reikalu min. Vac. Sidzikauskas numato paruošti siekimų bei strategijos projektą, kuris būtų Vlike išsvarstytas, prieš pateikiant visuomenei.

★

Anie politiniai klausimai bus svarstomi vėliau, o paskutiniame Vliko Tarybos posėdy buvo svarstomi organizaciniai reikalai. Tarp jų praktinės reikšmės turi Eltos informacijų leidimas. Formaliai jas leidžia Eltos draugija, registruota Vokietijos valdžioje. Dėl Informacijų leidimo kilo argumentų iš vienos ir iš antros pusės: tai per brangi informacijos priemonė, o kada laikraščiai turi tuos pačius informacijos šaltinius, ji yra ir mažiau reikalinga; iš kitos pusės nebūtų noro "apnuoginti" Europą; joje panaikintas Vykdomosios Tarybos veikimas; biuletenio panaikinimas galėtų sudaryti dar didesnį "apnuoginimo" įspūdį. Vliko valdyboje buvo numatyta padėtį palikti, kaip yra, tik iš Reutlingeno perkelti į Miuncheną. Tačiau Vliko Taryboje tas nusistatymas nerado pritarimo, nors, pasirodo, Miunchene ir patalpa išnuomota.

★

Dėl žygio į Jungtines Tautas. Taip, mano min. Vac. Sidzikauskas, sumanymas gražus, ir iniciatoriai sveikintini. Visas sunkumas betgi kyla, kai sumanymą reikia praktiškai vykdyti. Vlikas yra pakvietęs žygio komiteto narius atvykti į Vliko Tarybos artimiausią posėdį šio mėnesio gale, kad painformuotų, kas padaryta, kas daryti numatyta. Išklausius bus matyt, kiek ir kuo Vlikas galėtų praktiškai padėti.

Suvažiavo lietuviai iš dvylikos kraštų

XII-ji studijų savaitė Vokietijoje

Rugpiūčio 1-8 Huettenfelde, Vak. Vokietijoje, Vasario 16 gimnazijoje, įvyko XII-ji Lietuviškųjų studijų savaitė. Dalyvavo 160 lietuvių iš 9 Europos kraštų su svečiais iš JAV, Kanados ir tolimosios Australijos. Studijų savaitė užsibaigė Vak. Vokietijos lietuvių sąskrydžiu rugpiūčio 7-8. Arti 1000 lietuvių (registruotų skaičius siekė 800, bet buvo daug ir nesiregistravusių) atsiliepė į P.L.B. Krašto valdybos kvietimą ir susirinko laisvai pademonstruoti savo tautinį solidarumą ir ištikimybę Lietuvai 25-rių metų kovos už laisvę sukakties ženkle.

Šiemet pirmą kartą buvo pamėginta suderinti Studijų savaitę su platesniu lietuvių suvažiavimu.

Gausus atvykusiųjų skaičius liudija, jog Krašto valdyba gerai suprato Vak. Vokietijoje gyvenančiųjų tautiečių norą susitikti ir pabendrauti grynai lietuviškoje aplinkoje. Dėl to iniciatyva tik sveikintina. Pirmieji žingsniai, kaip paprastai būna netvirti. Sąskrydžio rengėjai matyt nepakankamai bendradarbiavo su studijų savaitės programos vykdytojais, nes visos galimybės pritaikint turinį platesniem visuomenės sluoksniam nebuvo pilnai išnaudotos. Vis dėlto kai kurie trūkumai neturėtų atbaidyt nuo panašių masinių parengimų ateity, tik jų rengėjai turėtų atkreipti dėmesį į buvusius trūkumus ir jų išvengti.

Kas kita su studijų savaitėmis, kurios jau virto gražia tradicija ir turi savo aiškų nusistojusį profilį. Jos rengiamos kasmet vasaros metu Vak. Vokietijoje ir skiriamos pirmoje eilėje Vak. Europos kraštuose gyvenantiem lietuviam šviesuoliam bei akademiniam jaunimui. Pirmieji šios savaitės iniciatoriai buvo Europos L. F. bičiuliai, kurie į šį darbą stengiasi pritraukti visas gyvas ir kūrybiškai besireiškiančias organizacijas.

Tokiu būdu šiemet XII-sios Liet. studijų savaitės rengėjais šalia ELFB buvo Vokietijos ateitininkai sendraugiai ir studentai, Studentų Sąjunga, Evangelikų jaunimo ratelis ir Vyr. skautų rajonas.

Jiem visiem priklauso pagarba už tokį vertingą parengimą, kuriuo Vak. Europos lietuviai gražiai įsijungė į laisvajame pasaulyje įvykusių sukaktuvinių minėjimų eilę. **Tai buvo tikrai įspūdinga ir aukšto lygio laisvos lietuviškos minties, jausmo ir valios manifestacija.**

Didžiausias nuopelnas už šios studijų savaitės pasisekimą, aišku, tenka jos moderatoriui **dr. Jonui Griniui.** Jam teko ir didžiausioji darbo našta: ne tik rūpintis sklandžiu programos pravedimu vietoje, įvesti klausytojus, pristatyti paskaitininkus, vadovauti diskusijom ir pan., bet visus metus iš anksto planuoti programą, kantriai ir kruopščiai vesti susirašinėjimus su paskaitininkais, rengėjais ir tt. Pasisekimai neateina savaime. Jiems reikia tinkamai ir pasiruošti. Tebūnie čia bent tokiu būdu išreikšta padėka, kurios savaitės dalyviai nerado progos savaitės uždaryme išreikšti moderatoriui dr. J. Griniui. Jo artimaisiais talkininkais šiemet buvo meninių parengimų vadovė **Alina Grinienė** ir technikinės komisijos nariai: stud. **R. Baliulis, stud. V. Bartusevičius** ir mokyt. I. **Natkienė.**

—o—

Studijų savaičių svorio centrą, kaip sako pats pavadinimas, sudaro paskaitinė programos dalis. Jos rengiamos ne paprastu susitikimo, pramogavimo ar pasižmonėjimo tikslu, o tam, kad susirinkusieji išgirstų nusimanančių ir pasiruošusių paskaitininkų minčių, gautų vertingų akstinų lietuviškai proto kultūrai. Net nuostabu stebėti, su kokiu susikaupimu ir atidumu klausytojai sėka paskaitas, kurios ne kartą gerokai perviršija normalios paskaitos laiką. Ta prasme galima būtų pasakyti, jog

Studijų savaitės atitinka tikrą poreikį mūsų gyvenime, užpildo kažkokią skaudžiai jaučiamą spragą (iš tikrųjų, intelektualinis gyvenimas svetimybėje ir išsisklaidyme mums sunkiai pasiekiamas!).

Iš kitos pusės, gal ir pačios savaitės savo metai iš metų tęsiama tradicija įdiegė ir išugdė savotišką darbo nuotaiką. Nor kasmet keisdavosi vieta, dalyviai ir paskaitininkai, tačiau nuotaika išliko. Šiemet, stebint iš eilės dvyliktąją savaitę, ji atrodė net labiau pagilėjusi. Kaip tik dėl to verta sveikinti visus, kurie savo kūryba ir triūsu yra prisidėję prie vertingos tradicijos įpilietinimo ir palinkėti ją ateityje pratęsti. **Vak. Europos lietuviai šiuo metu gali pasididžiuoti, kad jie tokias lietuviškųjų studijų savaites turi.**

—o—

Nėra čia vietos plačiau atpasakoti XII-sios savaitės paskaitų turinį. Bendroji tema buvo pritaikinta šiemetinei sukakčiai: **25 metai lietuvių pasipriešinimui.** Išskyrus prof. A. Maceinos paskaitą apie kultūros sekuliarizaciją, visos kitos sukosi apie bendrąją temą. Mūsų žinomas istorikas prof. **Z. Ivinskis** apžvelgė Pabaltijo ir SSSR santykius 1917-1940 m. Diplomatinės tarnybos šefas min. **S. Lozoraitis** davė naujausios tarptautinės istorijos išpicvą—Nuo Atlanto akto iki pavergtųjų tautų savaitės. Dabarties istorijos žvilgsnį į mus pačius gilino **dr. K. Čeginskas** — Lietuvių kovos ir pastangos atgauti tėvynei. Mažųjų tautų ir valstybių vaidmenį vaizdžiai ir iškalbingai ryškino prof. **J. Eretas.** Tuo pačiu klausimu sovietinį kontrastą atskleidė kun. dr. **J. Vaišnora** — Tautiškumo problema sovietinėj teorijoj ir praktikoj. Rašytojas **R. Spalis** savo paskaitoje suvedė lietuvių literatūros balansą už 25 metus. Žinomas mūsų sovietinių klausimų žinovas ir stebėtojas V. **Banaitis** išnagrinėjo sovietų ūkio politiką Pabaltijyje. J. E. vysk. dr. **P. Brazys** kalbėjo apie krikščionybės likimą mūsų tautoje.

Buvo girdėti balsų, kad tokios paskaitos neturėtų pasilikti tik autoriaus stalčiuje, bet spausdintinos, idant ir platesniems sluoksniams būtų prieinamos. Tačiau čia reikia pastebėti, kad paskaitos nėra lengvai atskiriamos nuo jų naturalios aplinkos — imlios ir dėkingos auditorijos. Paskaitos minčių jėga pilnai pasireiškia tik tiesioginiam paskaitininko, klau-

(nukelta į 4 psl.)

Min. St. Lozoraitis ir vyskupas Pranciškus Brazys, MIC

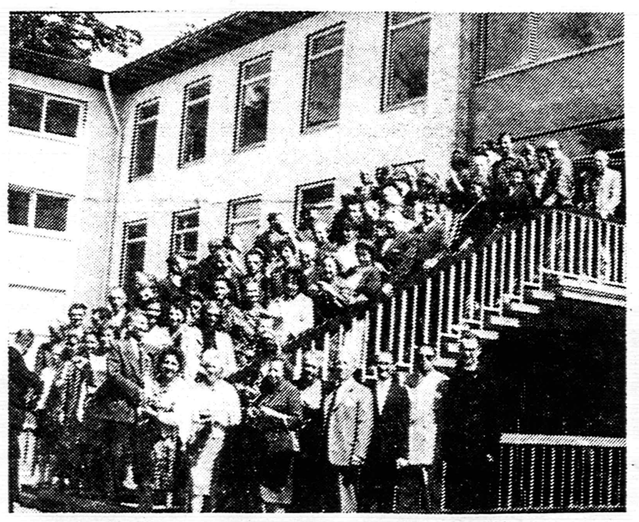

STUDIJŲ SAVAITĖS dalyviai prie Vasario 16 gimnazijos rūmų.

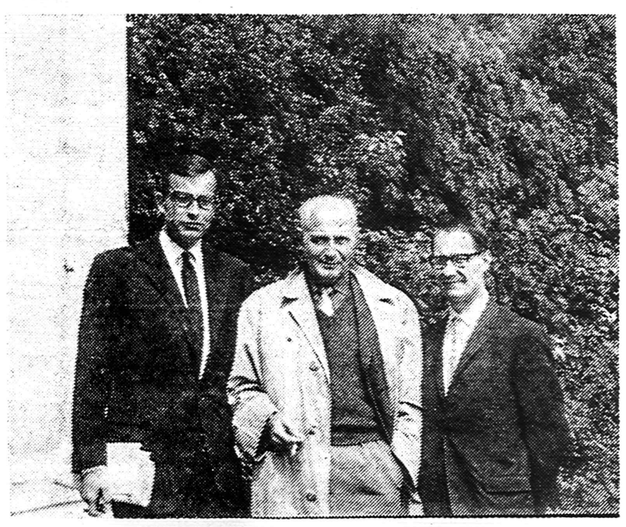

St. Lozoraitis, Jr., iš Romos J. Lanskoronskis iš Paryžiaus ir dr. Č. Čeginskas iš New Yorko. Nuotraukos A. Alseikos.

MIESTELIS. KURIS BUVO MANO

NELĖ MAZALAITĖ

Laimėjęs "Aidų" premiją

(11)

Ir daina artėjo, mergos buvo sparčiai pažengusios į jo pusę. Jis girdėjo kažką, kas sukrutėjo jo ausyje nemaloniai, lyg vabalas išsoko: ne Juzės vardą kartojo daina. Mergos dainavo:

Oi, Pronce, Proncele, kame vendravoji,
Dėl ko tu pas mane grįžti neatboji,
Dėl ko tu pas mane grįžti neatboji?
Žadėjai sugrįžti ir mane paimti,
O dabar nenori žodelį priminti —

Kodėl begėdės įvėlė jo vardą — jeigu iki šiol tebuvo girdima tiktai taip, kaip ir sudėjo kas nors pirmas apie Juzelę? Jis žengė greičiau, tegu tos juokdarės atsiliks, negi su mergomis mušis.

Bet daina buvo tokiame pat atstume nuo jo, kartais net priartėdavo, o pabaigus ir vėl pradėdavo:

Atplaukė žuvelė raudonais sparneliais,
Atjojo Proncelė geltonais ūseliais,
Oi Pronce, Proncele, kame vendravoji,
Dėl ko tu pas mane grįžti neatboji —

Ir jis pažino vieną balsą tarp tų ir nubėgo bėgte namo. Bet daina bėgo tokiu pat greičiu.

Ir taip dabar buvo,—laumės dainavo ir dainavo, ne tiktai šitą rudenį, bet ir žiemą, ir pavasarį, po pat langais, užmingant ir pabundant liūliavo tuo pačiu:

Oi, Pronce, Proncele, —

Net trumpiau miegoti jis pradėjo. Ir prasčiausia, kad ne tik jis, bet ir kiti girdėjo. Ne visada, bet sakysim būna jis talkoj ir užmiršęs ima kalbinti mergą kokią, arba pasiūkime palinksmėja, ir štai, pasigirsta ta prakeikta garbavonė: — Proncele — Tiesą sakant, gal tik jam atrodė, kad kiti girdi, nes jo ausys buvo visiškai apsemtos to dainavimo. Bet niekuomet neišdrįso klausinėti kitus: ar girdit. Tiktai, kad žmonės staigiai nustodavo kalbėti ar juokauti, o merga, šalia jo buvusi, pasitraukdavo, jis juto, lyg pasakytas, kad jie girdi.

Taip daina ir padarė, kad jis pardavė savo ūkį stačiai už pelus ir išvažiavo. Žinoma, į Ameriką. Niekas nebuvo girdėjęs žinių iš ten, ar jis prakuto, ar praturto, aišku, jeigu jis neišsivežė su savim ir slinkio. Bet jis nebesugrįžo į tėviškę.

Ir kodėl tiek ilgai pasakoju — ir be jokios prasmės, atrodo? Ne, nekalbėjau apie mūsų giminę, ir ne iš mūsų vienkiemio, ir ne kaimynų, ir kaimas tas, Joskaudai, labai toli nuo mūsų tiktai to paties valsčiaus, ir nesu net buvus tenai, ir tas dėjosi seniai, labai seniai. Bet, matai, kai taisė mūsų miestelio turgavietę, visą miestelio vidurį, didelį ir platų, išgrindė. Tai tie, kur gyveno Joskaudo vietoje, buvo taupūs ir sugebantys pasidaryti pinigo, net iš akmens išskelti. Jie savo akmenis pardavė čia, ir tie guli miestelio asloje. Žinoma, jų vienų neužteko, kur ten, pamatysi, koks tas mūsų grindinys begalinis, ir kai yra jomarkai, tai iš vienų vežimų pasidaro atskiras miestelis. Bet jie, Joskaudo akmenys, manau, pakliuvo, kai grindė nuo Grušlaukės pusės, ir Vaineikių keliais atsiduria į tą kampą, ir mums, važiuojantiems kur vaineikiškiai, tenka kirsti kampą, atvažiuojant iš mano tėviškės. Tai, žinai, buvo atsitikimų, ir neretų, kad per tuos akmenis — juos vadina Joskaudo Pasoga, Laumės Pasoga — per juos važiuojant, nusimauna tekinis, sulūžta vežimo ašis. Visiškai be priežasties.

Ir aš manau, jeigu jie nelaukė stotyje, namiškiai, jei — ju dar nesutikom, sakau, ar nėra taip, kad jie yra jau miestelyje, bet buvo sutrukdyti? Tai todėl, kad kas nors atsitiko vežimui. Ir kur kitur, jeigu ne ant tų akmenų? Sakyk, kad galėjo būti taip, sakyk! Aš nesu prietaringa, bet dabar noriu būti — tiktai tokia priežastis tėra tiktai tokia. Ir ką mes galim daryti?

Nieko, sakai, jeigu jau išlipi iš laivo, nebrisi atgal, reikia eiti kur nors. Eiti į miestelį. Taip, nes ties kuria nors vieta vistiek sutiksim juos. Ir aš jau darausi nekantri ir pikta, kad yra taip, kad nebuvom pasitikti ir einame pėsčiomis važiuotųjų keliu.

Kodėl suku į kitą šoną, ne į šaligatvį? Taip, tas pats pakilimas, kur sakiau, jau pagal mūrą aišku, kad ten kapinės, ir galėtume eiti be dulkių, bet aš nenoriu. Nenoriu. Kitą kartą aš tau parodysiu, ne per mūrą — beje, kai mes buvome maži, šeši vargoninin kų vaikai ir aš — mes nieko negalėjome įmatyti iš šios pusės, mūras buvo aukštesnis už mūsų augumą, nuo galvų, nuo akių iki viršaus dar trūko. O taip norėjosi pamatyti, ir taip buvo baisu: ypač šiame gale į stoties pusę. Jei prieitume, dabar jau aš praaugau mūrą, aš galėčiau parodyti tau tą baimingąjį pakraštį. Jis kokia trisdešimtoji kapinių dalis, atidalyta nuo šventųjų kapinių ravu, kuris toks neaiškus, lyg rankos užbrėžimas duonos kepale, nežinau, kodėl taip palyginau. Ir tas galas užžėlęs žole, kapai nežymūs, ir visokie baisumai dedasi čia, nepašvęstoje žemėje. O, ne, nėra jų labai daug, pora savižudžių, pora neaiškių — pasikorė ar buvo pakarti, dar keletas labai menko gyvenimo. Bet vienoje vietoje yra įdubus žemė, ten buvo antrą kartą palaidotas žmogus. Kodėl antrą? Jis buvo šventoje dalyje, bet reikalavo, nedavė ramybės kunigams, kad ji perkeltų, kur jam tedera. Žinoma, joks kunigas nepripažins to, bet žmonės kalbėjo. Ir tai čia mes, vaikai, norėjome pažvelgti, kai negalėjome.

Tačiau aš nenoriu dabar eiti pro kepines. O, jokiu būdu nemanyk, kad ką nors paįstu iš tų vargšų nepašvęstame kampe. Ar man graudu ir liūdna? Ne, kodėl, nieko nėra palaidota mano čia, nė vieno artimo, nė vieno mylimo šiose kapinėse, kodėl turėčiau graudentis ir bijoti praeiti? Žinoma, aš nekalbu apie mirusius gimines, senas kartas, bet jie yra tiktai pasakojimai man, tiktai kryžiai ir užrašai. Aš tik sakau,kad mano namiškiai visi gyvena. Taip, ne dėl liūdnumo neinu pro kapinių šalį — nenoriu.

Kodėl mes negalime eiti gyvųjų keliu? Kad jis tėra tiktai labiau sumintas vieškelio pakraštys, tai nieko—jei jie kasdieną vaikšto, mes galim praeiti vieną kartą. eigu ir dul
ka ir kojos klimpsta į purią žemę.

Ne, aš nenoriu apsigalvoti ir eiti skersai kelio į šaligatvį. Be to, kaip užlipsi; dabar, reikėjo pradėti eiti iš karto. Tu nemanyk, ir vėl, kad kažkas mane stabdė, kad galėjau pradėti verkti, jeigu būčiau buvus arti kapinių. Beje, aš vadinu tą vietą Miegančioji Parpija. Argi jie miręs? Ir kunigai yra ten su savo žmonėmis, ir koplyčia, matai, tik pasuk galvą net varpas yra, Ir mano kojos vargsta, aš noriu nulaužyti kulnis bate- ir rasi mokytojų ir viršaičių, vaikų ir daktarų—jie mieg kol bus pabudinti. Ir kai prieisim vartus, matysi, kad ir žadintojas yra: Angelas su trimitu vartų viršūnėje ir laukia savo laiko.

Kaip karšta, kaip degina saulė. Argi taip būtų pribėgęs vidurdienis? Pagal prakaitą ant tavo kaktos —taip. Ir mano kojos vargsta, aš noriu nulaužyti kulnis bateliams — taip, aš pradedu labai, labai pykti.

Sakai, ūmai pradėjau šypsotis? Gal būt, prisiminiau, staiga prisiminiau, vieną įvyk.. Tokių didelių dalykų jau neįvyksta daugiau. Manau apie vieną mergikę, išlepintą ūkininkų vaiką, vienintėlį vaiką, vienintelį mažą sutvėrimą visuose namuose, tarp daug suaugusių. Bet jai nereikėjo kitų vaikų — priešingai, jeigu jau didieji manė, kad ji nusikalto, kokia bausme jai grasino? Palauk, kad esi tokia negera, gandras atneš tau broliuką. Arba: "reikės pasiimti kokį vaiką auginti, ta mūsų mergelė eina niekais". Niekas nematė didesnio atgailotojo ir klusnesnio gyvio po tokių ketinimų. "Nereikia, —sakė ji, priėjus prie kiekvieno, — nereikia kitų vaikų, aš būsiu gera." Ji žinojo, kad mirs, jeigu čia atsirastų kitų vaikų ir kas nors kitas būtų mylimas, kaip ji. Matai ji buvo baisus sutvėrimas.

Ji nejautė reikalo kitaip žaisti. Ji buvo maža bezdžionaitė ir dalyvavo gyvenime: ji turėjo būti visur, jeigu ėjo į laukus sėti; ji šaukė, kad ji moka būti naudinga, kad gali biržioti, ir vilko koja ribą, kur krito toliausias grūdas. Ir paskui ją pačią reikėjo nešti, kaip sėtuvę.

(Bus daugiau)

Matas Milukas - 80 metų

Tarp brolio ir sūnaus

Nesenoje praeityje buvo pagarsintas kun. A. Milukas dėl jo nuopelnų tautai. Dabar garsėjo Antanas Alfonsas Milukas, dėl savo kančios sovietiniuose lageriuose. Lyg jų šešėlyje liko Matas Milukas, kunigo brolis ir jo ilgametis talkininkas, ir Antano Alfonso tėvas. O jis, Matas Milukas, turi savą veidą, kuriam paryškinti progą duoda jo 80 metų sukaktis rugsėjo 4.

MATAS MILUKAS

Milukai iš pietų Lietuvos, Šeštokų kaimo, Mariampolės ap.— karšti, temperamentingi, mėgstą savarankiškumą, užsimojimus, kritiški. Tokis buvo kunigas, tokis ir brolis Matas, 14 metų jaunesnis.

POLITINIS BĖGLYS

Pirmu kartu Matas buvo prie Amerikos vartų 1902. Kunigas brolis jį atsivežė. Bet pro vartus jo neleido. Išrado, jam nesveikos akis, pasiuntė į ašarų salą, Elis Island, grąžino į Europą. Pas motiną ūkininkauti Matas negalėjo. Ūkis buvo numatytas kitam broliui. Matas įstojo į Veiverių mokytojų seminariją.

Seminarijoje jį rado 1905 sukilimas. Jame aktyviai įsitraukė Matas. Mokinių vardu jis perskaitė reikalavimus visus dalykus dėstyti lietuviškai. Kai valdžios reakcija atsigavo, Matas buvo priverstas bėgti ir antru kartu belstis į Ameriką. Pasisekė — 1906 jis buvo įsileistas.

BROLIO TALKININKAS

Matas nukeliavo pas brolį į Shenandoah, Pa., kur buvo spaustuvė ir leidžiamas laikraštis "Žvaigždė". Dabartine kalba sakant, Matas virto brolio kunigo "satelitu" — kur brolis kėlėsi, ten atsirado ir Matas: Shenandoah, Pa., Philadelphijoje, (kur 1911 vedė Emiliją Dauknytę), Brooklyne, kur Maspethe klebonavo brolis ir kur nuo 1917 pradėjo eiti "Garsas". Matas labiausiai buvo susirišęs su "Žvaigždės" spausdinimu, net dirbdamas Brooklyne prie "Garso", nuvykdavo į Philadelphiją išspausdinti jau suliesėjusios "Žvaigždės". Buvo aktyvus ir ALRK Susivienijimo darbuose, jo seimuose. Bet nei spauda nei visuomeninis veikimas negalėjo duoti duonos, o juo labiau su šeima. Matas ėmėsi ir vargoninkauti. To jis buvo išmokęs dar Lietuvoje. Bet ir su tuo nebuvo lengva išsiversti Brooklyne. Sunku buvo gauti butą — reikėjo mokėti už butą rūsyje 75 dol., o pats jo uždarbis tebuvo 70. Net tokis butas buvo atsakytas, kai patyrė savininkas, kad su vaikais. Tada Matas, po 14 metų talkos broliui darbe, ryžosi atsiskirti. Jis su visa šeima 1920 išvyko į Lietuvą.

LIETUVOS LIUDININKAS

Matas galėtų būti liudininkas, kaip sunku buvo pradžioje Lietuvoje, kiek daug nusivylimų jis ten sutiko, bet kaip pamažu kopė į pažangą. Jis įsijungė į ūkines įmones Ariogaloje, Lyduvėnuose, pagaliau — nuo 1930 Kaune jau kaip Lietuvos Banko kasininkas. Šiose pareigose jį rado ir bolševikų invazija. Matas buvo liudininkas, kaip komisaras Šapovalovas banke deponuotas vertybes dalino dovanom. Kai atėjo revizija, pasigedo 100 geriausių laikrodėlių, ir Šapovalovas už savo aną "gerą širdį" atsidūrė kalėjime. Buvo liudininkas ir vokiečių šeimininkavimo — tada jis dirbo kaip buhalteris alaus darykloje. Buvo pagaliau liudininkas bėgimo nuo antros bolševikų invazijos, nes išvyko iš Lietuvos tik 1944 spalio mėn., palikdamas sūnų Antaną Alfonsą Lietuvoje. Austrijoje, Vokietijoje pergyveno pabėgėlių likimą. Tik po vertėjo pareigų Unroje Stuttgarte, Miunchene, vėl pasiekė trečiu kartu Amerikos krantus 1946.

Čia vėl grįžo prie seno darbo — spaudos, buvo Brooklyne leidžiamos "Amerikos' administratorius. Buvo iki to laiko, kada "Amerika" susiliejo su "Darbininku", perėjusiu į Tėvų Pranciškonų rankas. Pat pradžioje dirbo ir Darbininko spaustuvėje Brooklyne.

ŽVELGDAMAS ATGAL

Matas Milukas ir dabar nėra abejingas anam praeities darbui. Labiausiai su pasitenkinimu jis išgyvena anas dienas, kada "Žvaigždė" ir knygos buvo leidžiamos Philadelphijoje. Su širdgėla išgyvena skilimą tarp kunigo brolio ir kun. A. Kaupo. To skilimo rezultatas —šeriininkai atsiėmė 1907-8 savo dalis, paliko Milukas vienas, ir "Žvaigždė" ėmė liesėti, netekti skaitytojų. Buvo knygų, bet nebuvo kas jas skaito.

Kaupas ir Milukas—sampro tauja dabar iš didelio nuotolio Matas — buvo vienas kitam reikalingi, vienas kitą papildė. Kodėl jie persiskyrė? Tuo klausimu Matas provokuoja susidomėjimą ir pats linkęs atsakyti: tai buvo skirtingi charakteriai. Matas ištikimas brolio atminimui. Jis tebetiki brolio žodžiais, kuriais jis skatino po 16 valandų dirbti ne pinigus, o knygas. Tuos žodžius Matas kartoja: "Katrie turi pinigų, tuos užmirš, o mūsų vardas skambės".

Šis 80 metų Mato Miluko sukakties priminimas tebus ženklas, kad brolio žodžiuose yra tiesos... Bet dar tikresnis džiaugsmas jam gali būti tai, kad sulaukė iš nelaisvės sūnaus Antano, kad visi vaikai džiugina jo sukaktį kaip lietuviai (b).

BALFO KELIONĖ REINO PAKRANTĖMIS

KUN. L. JANKUS
Laiškas iš Vokietijos

Balfininkui, patekus į Vokietiją, labai nedaug laiko lieka saviem reikalam, net barzdai nusiskusti. Balfo pirmininkas ir reikalų vedėjas, lydimi Vasario 16 gimn. direktoriaus ir vežami to paties direktoriaus "juodbėriu", kuris jau yra nubėgęs gimnazijos reikalais net 165,000 km. (apie 100,000 mylių) išvykome į Vak. Vokietijos sostinę **Bonną.** Bonna nuo gimnazijos už 150 mylių, bet jas įveikėme per tris valandas, nežiūrint, kad kelias pilnas mašinų. Mašinų net daugiau negu keliaujant vieškeliu iš Clevelando į Chicagą.

Bonnoj aplankėmę tremtinių ministeriją, kalbėjomės su pačiu ministeriu M. Luder, kuris jau yra davęs ir atidavęs visą galimą paramą, ir šios mokyklos darbu pilnai patenkintas. Amerikos lietuvių vardu jam už tai padėkojom ir norėjome ką nors daugiau "išpešti", nes gimnazijai iki pilno atbaigimo dar trūksta baldų, įrankių ir daug kitų dalykų. Gavome tvirtus užtikrinimus, kad mokykla ir toliau bus remiama, tačiau toji parama gali būti teikiama tik Vokietijos įstatymų ribose. Kiek vėliau patyriau, kad tie įstatymai mūsų gimnazijai nėra jau taip palankūs, nes jie rašyti ne mūsų gimnazijai, o bendrai visom mokyklom, kurios turi mokinių perteklių ir gimnazijon priima tik gerai atrinktus ir mokslui vertus mokinius, o mūsų mokykla ir nori ir priima visus lietuviukus. Jei ir neišleis jų į mokslo daktarus, tai bent auklės lietuviais krikščionimis, kuriem būtų lengviau už sidirbti duonos kąsnį svečioj šalyje ir kurie galėtų jungtis į Lietuvos laisvinimo darbą. Vokiečiai mano, kad mums pakaktų pradžios mokyklos, o mes norime kiek daugiau savuosius prašviesti.

Iš Bonos vykome į priemiestį **Bad Godesberg.** Čia mažutę savo įstaigą turi JTO tremtinių komisaro įgaliotinis Vokietijai dr. F. J. Homann-Herimberg. Ši įstaiga rūpinasi Vokietijos tremtinių daugiau teisine būkle nei materialine, nes tremtinių komisaras Genevoje yra perkrautas badaujančių ar iš bado mirštančių pasaulio tremtinių (apie 15 milijonų) bėdomis. Europos tremtiniai pagal JTO jau atkutę ir jų kraštai gali pilnai savo tremtiniais pasirūpinti.

Dabar apie tą skustuvą ir rusų ambasadą

Bad Godesberge yra susispietę visų pasaulio kraštų diplomatai, akredituoti prie Vokietijos vyriausybės, nes Bonna mažas miestdkas, ir čia jie nesutelpa.

Mes nutarėm nei Bonnos nei jos priemiesčių nelankyti, o paimti dešinį Reino krantą ir grįžti namon, į gimnaziją, kur mūsų laukė senos ir kietos lovos. Važiavome pagal Reiną, mažu, bet labai gražiu keliu ir kalbėjomės apie kelionėje labai greit augančias barzdas. Aš džiaugiaus, kad gerai jas nuskutu peiliukais, direktorius gyrėsi, kad naudoją elektrinį, o pirmininkas puikinosi, kad naudoja paprastą, dar tėvo duotą britvą, jis vežėsi net ir diržą britvai galąsti kelionėje. Tuo metu pasijutome alkani ir sustojome ant Reino kranto, prie mažos užkandinės, vokiškos 'gemuzės' paragauti. Nespėjome iš mašinos išlipti, kai prisistatė vokiečių policija ir liepė tuč tuojau pasišalinti, nes tai yra SSSR teritorija. Tačiau policija leido mums pavalgyti, jei tik mašina bus kitur pastatyta, nes vokiečių valdžiai nepavyko demokratinėmis priemonėmis nusavinti rusų labui privačios valgyklos, kuri buvo įsiterpusi į rusų teritoriją, nelyginant Vatikanas Italijoj. Direktoriui dėl savo saugumo būkštaujant, mes vistiek nutarėm valgyklon užeiti, gal kokį ruskelį, o gal ir Lietuvos bolševiką sutikti; deja, valgėm su rusais, bet lietuviškai jų kalbant negirdėjom. Šeimininkė papasakojo pikantiškų dalykų apie rusus, kurių ten buvo per 200 ir kurie iš vienos pusės ten turėjo savo ambasadą, o iš kitos—konsulatą ir mokyklą. Prie durų slaptai vaikščiojo vokiečių sargybos, o prie sienų buvo didžiulės rusų ir vokiečių kalbom išraitytos auksinės iškabos, kurių centre kūjis ir pjautuvas. Su rusais pasišnekėti pagal šeimininkę, neįmanoma, mes ir nebandėme...

Reino pakrantėmis pravažiavome garsiąją Lorelei ir sustojom Mainze, išgėrėm kavos, nusipirkom atviručių, aplankėm katedrą.

DVI SAVAITĖS KENNEBUNKPORTO STOVYKLOJE

Į šių metų at-kų stovyklą Kennebunke buvo suvažiavę apie 50 vyr. moksleivių, jaunesniųjų ir jaunučių. Atvykę buvo iš Bostono, Worcesterio, Brooklyno, Baltimorės, Connecticuto valstybės ir iš Montrealio, Kanados. Stovyklos vadovybę sudarė: kapelionas kun. Petras Butkus, stovyklos vadovas Rimas Pauliukonis, komendantas Augustinas Idzelis, jaunučių vadovė Janina Ambraziejienė, jaunesnių berniukų —Virgis Viliamas, mergaičių — Salvinija Gedvilaitė, sporto — Garsas Palys, meno — Živilė Pauliukonytė, muzikos vedėjas Petras Pauliukonis. Antrą savaitę dar atvyko MAS dvasios vadas kun. Gediminas Kijauskas, S.J., perėmęs kapeliono pareigas. Kun. P. Butkus turėjo išvažiuoti.

Rytinę programą sudarė paskaitos, rašinėliai ir sportas. Paskaitas skaitė At-kų Federacijos vadas dr. J. Girnius, A. Mažulis, kun. G. Kijauskas, S. J., kun. Kęstutis Butkus, O.F. M., inž. A. Sabalis ir Pr. Pauliukonis.

Jeigu būdavo gražus oras, eidavome po pietų prie jūros pasimaudyti, o grįžę turėdavome laisvalaikį. Vakare būdavo įvairios pramogos, ar tai šokiai, susikaupimo valandėlės, partizanų vakaras, dainų vakaras, kaukių balius.

Kitoj pusėje pievos stovyklavo jūrų skautai. Jie pasikviesdavo mus į jų laužus, o mes juos į savo pareigingumus. Kartą turėjome krepšinio rungtynes ir laimėjome — 74:55!

Turėjome labai įspūdingą partizanų vakarą. Dar dienos metu mergaitės rūpestingai pynė vainikus, kol berniukai tvarkė partizano kapą. Kai vakaras atėjo, su žvakutėmis rankose iškilmingoj procesijoje nuėjome iki partizano kapo kalbėdami rožančių. O prie kapo sudainavome kelias partizanų dainas, paskaitėme aprašymus apie juos ir tyliai išsiskirstėme.

Nepajutome kaip greitai prabėgo tos dvi savaitės. Visada buvome užimti. Greitai atskubėjo stovyklos užbaigtuvės. Jų metu iš ryto buvo iškilmingas posėdis. Davė įžodį jaunučiai ateitininkai — Andrius Ambraziejus, Rafaelis Beržinskas, Kęstutis Bungurda, Skirmuntas Bungurda, Ramunė Cibaitė, Saulius Cibas, Daiva Izbickaitė, Eduardas Meilus, Genė Plonytė, Roma Šukytė, Linas Vaitkus, moksleiviai — Onilė Vaitkutė, Juozas Juška; vyresnieji moksleiviai — Rūta Rastonytė, Aldona Rygelytė. Jaunučius egzaminavo J. Ambraziejienė, o jaunesniuosius ir vyresniuosius moksleivius—kun. G. Kijauskas, S.J. Po iškilmingo posėdžio susirinkimo ir, nešdami vėliavas (dalyvavo Worcesterio, Bostono ir New Yorko vėliavos) ėjom išklausyti mišių. Po pamaldų visiem buvo išdalintas stovyklos laikraštėlis — ''Čiulbėkime''. Laikraštėlio redakciją udarė kun. G. Kijauskas, S.J., Salvinija Gddvilaitė, Živilė Pauliukonytė, Regina Baužytė, Dalia Jasaitytė, Aida Palytė ir Eglė Pauliukonytė.

Paskutinį kartą nuleidę trispalvę, pradėjome skirstytis namo. Buvo labai liūdna alikti draugus ir drauges, ypač tiem, kuriem ši moksleivių tovykla buvo paskutinė. Tačiau išsivežėme daug brangių atsiminimų, kurie su mumis pasiliks visada.

Eglė Pauliukonytė
Worcester, Mass.

ATVIRI ŽODŽIAI PO 20 METŲ

(atkelta iš 1 psl.)

— taika "taiką mylinčio" nugalėtojo, kuris, pasak autoriaus, turi amžinai laikyti koja prispaudęs nugalėto ''agresoriaus'' sprandą... Tai buvo, sako autorius, prasilenkimas su prez. Wilsono principu, kad "taika tegali būti patvari tik tarp lygių".

Ar taip tikėjo ir Stalinas?

Ne. Pagal marksizmą "agresoriai" yra ne tautos, o jas valdantieji. Reikia tik pašalinti valdančius "fašistus", pastatyti "proletariato diktatūrą, "ir iš "agresoriaus" pasidarys "taiką mylinti" valstybė. Stalinas ir skelbė jau 1942: "Mūsų siekimas nėra sunaikinti Vokietiją.. Bet turi būti sunaikinta hitlerinė valstybė... Mūsų siekimas nėra sunaikinti ginkluotą Vokietijos jėgą... Bet turi būti sunaikinta Hitlerio armija".

Ar visi taip tikėjo Amerikoje?

Ne. "Prieš 1945 pabaigą nusimanantieji tarp mūsų žinojo, kad visa mūsų politika yra neprisiderinus prie tikrovės; kad ji negali būti veiksminga ir kad ji eda Vakarus į katastrofą. Tik 1947, kada likutis nuo Stalino imperijos atsidūrė ant galutinio žlugimo ribos, mes patys įstengėme imtis naujos realistinės užsienių politikos".

Skaitytojo išvados

Skaitytojas ras autoriaus teigimus, kad jei nebūtų daromos tos dvi klaidos Amerikos politikoje (nebūtų sunaikinta jėgų pusiausvyra, nebūtų per anksti paleista Amerikos ginkluotoji pajėga) tai nebūtų buvę šaltojo karo, nebūtų buvę Vokietijos sujungimo klausimo ir rytų Europos, o taip pat Kinijos klausimas būtų kitoje padėtyje.

Neras įsakmaus teigimo autoriaus išvedžiojimuose, kad Roosevelto užsienių politika įgalino Sovietų ekspansiją. Bet skaitytojui pačiam tokia išvada bus neišvengiama.

Skaitytojas randa teigimą, kad ne visi amerikiečiai taip klydo, kad kai kurie matė einant į katastrofą. Bet tada kils klausimas: kodėl jie tylėjo, kodėl jie nealiarmavo prezidento? Atsakymas į tai bus prisiminus, kad jei prezidento negalėjo paveikti Churchillio autoritetas, tai jo negalėjo veikti ir kiti, išskyrus tuos, kurie buvo prezidento artimiausi patarėjai — toki kaip Alger Hiss, kurie tarnavo Sovietam. Tai buvo jų įtakos laikai, ir kiti balsai nebuvo klausomi.

Skaitytojas laisvas toliau galvoti: ar tie laikai galutinai pasibaigė?

DR. P. KARVELIS, kun. St. Yla, dr. J. Norkaitis studijų dienose Vokietijoje.

A. BOEHMU - Krutulytė iš Duesselfordo, A. Grinienė iš Miuncheno ir M. Milvydienė iš Šveicarijos. Nuotraukos A. Alseikos.

STUDIJŲ SAVAITĖ VOKIETIJOJE

(atkelta iš 3 psl.)

sytojų ir paklausėjų sąlytyje, iš to gemančiame ir besivystančiame pokalbyje, sukeliančiame naujų kūrybinių akstinų. Viso to sausas paskaitos raštas negali perduoti. Tiesa, diskusijų vairavimas kartais iš moderatoriaus pareikalauja nemažų pastangų pokalbį išlaikyti temos lygyje, o tai jau priklauso ir nuo pačių pokalbio dalyvių lygio. Dr. Grinius savo vaidmenį pilnai atliko, išvairuodamas diskusijas pro visas scileš ir charibdes. Ypač vertingas buvo jo uždarymo pateiktas savaitės idėjinis skerspiūvis, kurį tikrai reikėtų praversti įvadu, jeigu kam nors ateitų į galvą XII sios savaitės paskaitas išleisti drauge atskiru leidiniu.

—o—

Pilnutinio žmogaus kultūra nesiremia vienašališka proto kultūra, todėl savaičių programose savo užtikrintą vietą turi menas ir jausmai. Nuo pat pradžios viena diena skiriama Tėvynei prisiminti — jausminiam ryšiui su tauta. Tėvynės valandėlė šiemet vyko bažnyčioje, kur ją pravedė Londono liet. klebonas kun. dr. S. Matulis, o evangelikam — kun. J. Stanaitis; prie vėliavos aikštelės jautriu žodžiu prabilo buv. kacetininkas kun. prof. S. Yla; salėje — visa eilė nuo mažiausio iki vyriausio atliko, kaip buvo numatyta programos tekste: "prasmingu žodeliu, šilta deklamacija, daina ar judesiu — kiekvienas prašomas jon atsivežti, ką jaučia ir linki Tėvynei".

Literatūros vakare pagerbti rašytojai sukaktuvininkai: V. Ramonas, R. Spalis ir A. Jasmantas. Koncertą atliko dainininkai **J. Liustikaitė, A. Vedeckaitė** ir **L. Baltrus.** Uždaryme kalbėjo PLB Vokietijos Kr. Valdybos vicepirmininkas ir Vasario 16 gimnazijos direktorius kun. **B. Liubinas,** Diplomatinės tarnybos šefas, Vliko atstovas ir ELFB pirmininkas prof. **Z. Ivinskis,** kuris perskaitė plojimu priimtą savaitės dalyvių pasveikinimą Tėvynei.

Savaitės eigoje įvyko eilė organizacinių pasitarimų. Atskirai posėdžiavo moterys, ateitininkai, PLB atstovai, Eltos draugija, LF bičiuliai. Pirmąkart sielovados direktoriaus T. Bernatonio rūpesčiu, vadovaujant vysk. P. Braziui, įvyko bendri katalikų kunigų ir pasauliečių pasitarimai Santarybos atsinaujinimo dvasia.

Dalyvis

PADĖKITE PRANCIŠKONAMS PASTATYTI LIETUVIŲ KULTŪROS CENTRĄ NEW YORKE

VIENUOLYNĄ-KOPLYČIĄ, SPAUSTUVĘ, PATALPAS LIETUVIŲ VISUOMENINIAM REIKALAM

Aukos siunčiamos adresu:

BUILDING FUND
FRANCISCAN MONASTERY
680 BUSHWICK AVE.
BROOKLYN, N. Y. 11221

Aukojusieji 1000 dol. tampa garbės fundatoriais

500 — amžinais nariais

100 — fundatoriais

aukojusieji mažiau — rėmėjais.

Galima įrašyti ir mirusius (memorial). Aukotojų vardai bus įamžinti pastato garbingoje vietoje ir prisimenami vienuolių maldose bei mišiose.

Pažadu auką statybų fondui $.....

Siunčiu auką statybų fondui $.....

Įrašau mirusį .....

Siuntėjas .....

Adresas .....

.....

Visoms aukoms atskaitoma mokesčiai (Tax deductible)

Tarp rezoliucijų ir Kybartų...

REPORTAŽAS IŠ CHICAGOS

Kažkaip sunku rasti išeities tašką pradėti naujam reportažų ciklui iš Chicagos. Vasaros mėnesiais čia buvo visokių įvykių, jubiliejų ir mirčių, dar neakcentuotų ''Darbininko'' puslapiuose. Bet po vakarykščio pasimatymo su **Leonardu Valiuku,** čia sustojusiu pakelyje iš Los Angeles į Washingtoną, kur jis L. Fronto bičiulių būreliui padarė pranešimą rezoliucijų reikalu, šiame pirmame poatostoginiame reportaže ir norisi užsiminti apie rezoliucijų akciją, kuriomis jau yra užverstas JAV Senatas ir Kongresas ir kurių vieną — kongr. J.S. Monagan (D.-Conn.) — 298 balsais už ir nei vienu prieš birželio 21 priėmė JAV Kongresas.

Atvirai prisipažinsiu, kad nors **Rezoliucijų sąjūdis** jau veikia ketveri metai ir Baltijos valstybių išlaisvinimo reikalu jau yra įnešta 70 įvairių senatorių ir kongresmanų rezoliucijų, bet šiuo klausimu rašau tik pirmą kartą. Visą laiką nuoširdžiai tikėjau Alto daromomis Lietuvos laisvinimo pastangomis ir jas rėmiau bei remsiu ateityje. Tačiau po Valiuko išsamaus rezoliucijų akcijos apibūdinimo, kad mažas būrelis nepaprastos energijos pabaltiečių iniciatorių sugebėjo taip sujudinti įvairių šio krašto valstijų senatorius ir kongresmanus, o šie Senatą ir Kongresą, o per visa tai ir Valstybės departamentą, kurio aukšti pareigūnai turi rašyti atsakymus ir paaiškinimus rezoliucijas įnešusiems senatoriams ir kongresmanams, pamačiau, kad per visą šį puikiai užsuktą sąjūdį Lietuvos, Latvijos ir Estijos vardas nuskamba tūkstančius, o gal ir dešimtis tūkstančių kartų, ir kad tai yra Lietuvos laisvės šūviai, kaip anų partizanų, kurie kovėsi Lietuvos laisvės kovose ir kovos lauke krito didvyrių mirtimis. Mūsų kova čia randa vis stipresnį uznugarį JAV Kongrese, Senate ir net Valstybės departamente. L. Valiuko žodžiais, ne vienas aukštas pareigūnas yra pasakęs, kad **Amerikoje gyveną pabaltiečiai yra patys didžiausi kovotojai už savo pavergtų kraštų laisvę.** Tai tikrai uztarnautas mums komplimentas, minint Lietuvos okupacijos ir Lietuvos laisvės kovų 25-tąsias metines. Stai dėlko norisi ir pačiam jungtis ir kitus raginti stoti į Rezoliucijų sąjūdžio rėmėjų eiles, neužmirštant ir kitų laisvinimo veiksnių, kurie taip pat veikia ir dirba taip, kaip jie išmano ir kaip jų diplomatija diktuoja.

Deja, po L. Valiuko pranešimo Chicagoje, širdyje atsirado kiek ir kartelio. L. Valiukas pabrėžė, kad **mes žinom, kas mus remia ir kas ne.** Taip ir prisiminė P. Andriušio nukaltasis "Kybartų screeningo" baubas. Atseit, kas su mumis tuos laikui atėjus, mes žinosim. Bet antra vertus, ne kiekvienas laiku pajunta ir įvertina Rezoliucijų sąjūdžio didžią reikšmę. Kitiems artimesnis yra Altas. Tai, ar jie maži patriotai, ar juos Kybartuose jau reiks statyti į šalį. Kur mūsų kultūrininkai, kur tie tėvai, kurie leidžia vaikus į lituanistines mokyklas, juos namuose stropiai prižiūri, kad kalbėtų tik lietuviškai, kad skaitytų lietuviškas knygas, kad dalyvautų lietuviškų organizacijų veikloje ir lietuviškose vasaros stovyklose. Ar jie nėra moderniųjų laikų simbolis anos garsiosios P. Rimšos "Vargo mokyklos". Daug lietuvių dirba Lietuvos laisvinimui ir lietuvybės bei tautinės kultūros ateičiai naudingą darbą. Išeivijoje jie nėra nuodas, bet tautos gyvybės medis.

Duok Dieve, kad ateityje Rezoliucijų sąjūdžio reikšmę suprastų ir į rėmėjų eiles jungtųsi vis daugiau lietuvių!

Vl. Rmj.

Religinės šalpos geradariai

Jungtinių Amerikos Valstybių vyskupai nuoširdžiai remia lietuvių katalikų religinę šalpą (LKRŠ) Jie iš savo fondo skiria kasmet 20,000 dol. Be to, kai kurie vyskupai dar aukoja atskirai.

Arkivyskupas Karl J. Alter (Cincinnati, Ohio), aukojo 1000 dol. ir savo jautriu laišku ragino Daytono lietuvių parapiečius gausiai aukoti. Jis rašė: Aš esu gyvai susirūpinęs tikėjimo išlaikymu Lietuvoje ir trokštu, kad atitinkama pagalba būtų teikiama persekiojamiems to krašto tikintiesiems pagal mūsų galimumus."Arkivyskupas Karl J. Alter rėmė Lietuvos Bažnyčios reikalus nuo pat pradžių. Skirdamas savo tūkstantinę ir ragindamas kitus aukoti religinei šalpai, jis tik dar sykį parodė savo gerumą persekiojamiems dėl Kristaus. Cincinnati arkivyskupijoje yra tik viena lietuvių parapija, būtent, Šv. Kryžiaus Dayton, Ohio.

Kardinolas Lawrence J. Shehan, (Baltimore, Md.) aukojo 200 dol. ir tėviškai ragino Baltimorės lietuvius dvasiškius ir pasauliečius gelbėti religiją ir jos gynėjus pavergtoje Lietuvoje.

Arkivyskupas John Mark Gannon, (Erie, Pa.), aukojo 200 dol. nuoširdžiai atjausdamas religinę sunkią padėtį Lietuvoje.

Kardinolas Richard Cushing (Boston, Mass.), rašė laišką visom lietuvių parapijom, skirdamas liepos 18, sekmadienį, lietuvių rinkliavai bažnyčiose. Be to, pažadėjo leisti lietuvius jaunuolius į kunigus.

Vysk. Bryan J. McEntegart (Brooklyn, N.Y.) specialiu laišku ragino lietuvių parapijas aukoti LKRŠ. Jis net leido skirt auką šiam svarbiam religiniam tikslui iš parapijos fondo. LKRŠ centrinė įstaiga veikia Brooklyno vyskupijoje.

Arkivysk. Henry J. O'Brien (Hartford, Conn.) prašė visų lietuvių parapijų padaryti rinkliavas LKRS, nurodydamas religinės šalpos svarbius uždavinius.

Arkivysk. John Krol, (Philadelphia, Pa.) išreiškė savo užuojautą persekiojamai Bažnyčiai Lietuvoje, pasidžiaugdamas lietuvių kunigų teikiama parama LKRŠ.

Vysk. John J. Wright (Pittsbugh, Pa.), ganytojišku nuoširdumu prašė lietuvių parapijas gelbėti naikinamą Bažnyčią Lietuvoje ir skyrė sekmadienį rinkliavai.

Labai gražiai pritarė LKRŠ eilė kitų vyskupų.

LKRŠ Valdyba

PAMOKA šv. Antano gimnazijoje su mokytoju Tėv. Juozapu Bacevičium, O. F.M. (Iš praėjusių metų). Nuotr. B. Kerbelienės

ELISABETHAS RUOŠIAS LAPKR. 13 MANIFESTACIJAI

Elizabeth, N.J. — rugpiūčio 14 į Elizabethą buvo atvykę Lietuvos Nepriklausomybei atstatyti Komiteto koordinatoriai Algirdas Budreckis ir Juozas Miklovas, kurie lietuvių salėje susirinkusiem įvairių organizacijų nariam padarė išsamius pranešimus apie lapkričio 13 d. rengiamą masinę lietuvių demonstraciją Madison Square Garden New Yorke. Su šia didelio masto demonstracija tikimasi pralaužti tylos sąmokslą ir damaskuoti sovietinį kolonializmą, Lietuvoje, Latvijoje bei Estijoje; ir per Amerikos vyriausybę daryti įtakos, kad Lietuvos byla būtų iškelta Jungtinių Tautų 1965 ar 1966 metų sesijose. Taip pat norima supažindinti Jungtinių Tautų narius su Sovietų Rusijos komunistų padarytais nusikaltimais lietuvių tautai ir nušviesti Lietuvos būklę.

Kadangi dabar yra įvairių demonstracijų mada, tai toks viešas lietuvių protestas Madison Square Garden parodytų Amerikos visuomenei ir politiniam sluoksniam, kad lietuviai yra gaivalinga jėga, su kuria reikia skaitytis. Be to, priaugančiam lietuvių jaunimui tai būtų paskatinimas įsijungti į Lietuvos vadavimo darbą. Taip pat čia yra gera proga pasireikšti visai lietuvių visuomenei okupantų daromas Lietuvai skriaudas kelti viešai yra visų lietuvių moralinė pareiga. Tikimasi, kad net ir sovietų paglemžtieji satelitiniai kraštai šiam žygiui rodys simpatiją ir pritarimo, nes jie patys irgi rusam okupantam didelės meilės nerodo.

Ši demonstracija pareikalaus daug darbo ir išlaidų. Kadangi lietuviai šiame krašte yra jau gražiai įsikūrę, tai visi, nors ir ne po daug duodami, gali nesunkiai sutelkti reikalingus 30 tūkstančių dolerių. Iš Elizabetho lietuvių organizacijų pirmoji atsiliepė Tautinė Sąjunga ir per Petrą Lanį įteikė pradžiai 150 dol. čekį. Aukos dar plauks ir toliau. Net ir svetimtaučiai šį žygį parėmę. Kai kurie lietuviškų parapijų klabonai jau yra leidę savo bažnyčiose tam tikslui rinkti aukas arba pasižadėjo įvairiais būdais šią manifestaciją paremti.

Šiuo metu Elizabetho aktyvą sudaro bendruomenės pirm. Jonas Švedas, finansų reikalams — Petras Lanys, transporto— Kazys Bartys, skaučių atstovė vietininkė Ramutė Bartytė -Lorienė, sekretoriavimui —Vincas Mamaitis. Šio aktyvo garbės pirmininku kviečiamas klebonas prel. Mykolas Kemėžis, vyčių atstovai bei religinių organizacijų žmonės.

Šio žygio organizatoriai yra daugumoje čia gimę sąmoningi lietuviai. Jie yra Amerikoje baigę mokslus ir geriausiai žino, kokiais būdais efektingiau padėti Lietuvos laisvės bylai. Tai yra energingi pasiryžėliai, kurie nebijo darbo ir rizikos nes praktika yra parodžiusi, kad lietuvių visuomenė sugeba daug padarytį, kuomet mato gerą organizuotumą ir konkretų tikslą.

Elizabetho lietuviai šį žygį remia ir demonstracijoje dalyvaus, nes tautinis solidarumas, ypač kada tėvynė supančiota, yra aukščiausioji kiekvieno lietuvio pareiga.

j.vbs

KUN. A. NAUDŽIŪNO SUKAKTIS

So. Bostone rugsėjo 4 kun. Andrius Naudžiūnas, MIC, paminės savo kunigystės 25 metų sukaktį. Gimęs Bostone 1915 sausio 19, mokėsi viešoj pradinėje mokykloje, baigė jėzuitų vedamą aukštesniąją mokyklą, 1933 įstojo į marijonų vienuolyną.

Teologijos ir filosofijos mokslus baigė marijonų seminarijoje. Į kunigus įšventino 1940 kovo 6 dabartinis kardinolas, Vatikano valstybės sekretorius Amleto Cicognani, tuo metu buvęs apaštališkasis delegatas Amerikoje. Primicijas atlaikė So. Bostone.

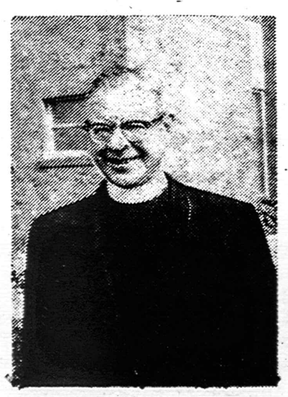

KUN. A. NAUDŽIŪNAS, MIC

1941 išvyko į Argentiną, kur dirbo marijonų misijoje. Grįžęs 1944 įsijungė į žurnalistikos darbą. Su trumpa pertrauka (1955-1958) visą laiką dirbo marijonų spaudos centre, redaguodamas, taisydamas raštus. Gerai jis valdo tris kalbas: anglų, lietuvių, ispanų. Yra padaręs nemaža vertimų iš tų kalbų, yra peržiūrėjęs ir lyginęs kitų vertimus. Vienuolyne protokolus rašo lotynų, anglų, lietuvių kalbomis. Daug važinėja, sakydamas pamokslus, vesdamas misijas.

Jo brolis yra kunigas Bostono arkivyskupijoje — vikaru šv. Kotrynos bažnyčioje Somerville, Mass., Sesuo — vienuolė kazimierietė, baigusi aukštuosius mokslus, dabar paskirta Villa Joseph Maria prieglaudos ir aukštesniosios mokyklos Newton, Pa., ekonome. Kita sesuo ištekėjusi augina 7 vaikus, šiemet mini vedybinio gyvenimo 25 metų sukaktį.

Motina tebėra gyva ir gyvena So. Bostone.

P. G.

Kun. J. Baltrušaičio sukaktis

Kun. Jonas Baltrušaitis, MIC, gimęs ir augęs Maspethe, šiemet mini savo kunigystės 25 metų sukaktį. Rugsėjo 8 minėjimas bus tėvų marijonų seminarijoje Clarendon Hill., Ill., o spalio 3 — Maspetho lietuvių parapijos bažnyčioje.

Kai senieji tėvai marijonai pradėjo ieškoti kandidatų į vienuolyną, Jonas Baltrušaitis atvyko 1928 iš Brocklyno į Marian Hills kolegiją Clarendon Tais metais jis įstojo į vienuolyną ir padarė pirmuosius įžadus. Vėliau mokėsi Thompson, Conn., marijonų seminarijoje. Teologijos mokslus baigė 1940 m. ir kunigu įšventintas rugpiūčio 10, Šv. Juozapo katedroje Hartforde, Conn.

Įšventintas mokė tikybos Marianapolio paruošiamoje mokykloje ir 1941 išvyko į Argentiną, kur Avellanedoje darbavosi lietuvių ir ispanų tarpe. Grįžęs 1949 dešimtį metų talkino šv. Juozapo ir šv. Petro bei Povilo parapijose, buvo šv. Kryžiaus ligoninės kapelionu. Sulaukęs sveikatai, gyvena marijonų seminarijoje prie Clarendon Hills, Ill.

P.G.

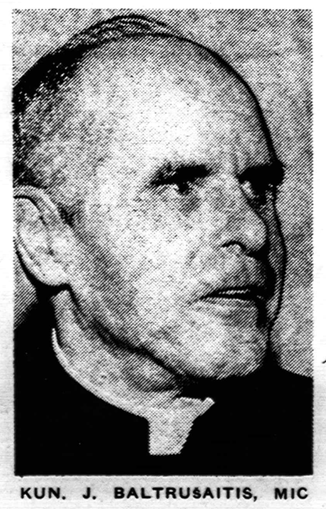

KUN. J. BALTRUŠAITIS, MIC

Waterbury, Conn.

Rugpiūčio 10 mirė garsi savo gerais darbais Salomė Daukienė. Ji buvo gimusi 1884 Kupiškio parapijoje, Pyragių kaime, Panevėžio apskrityje. Paliko giliam liūdesy tris sūnus su šeimomis: Antaną Washington-D.C., Juozą Southbury, Conn., Alfredą ir dukterį Sofiją Stadalius Waterbury, Conn., brolį Medeikį Lietuvoje, taip pat gausų būrį kitų giminių bei draugų.

Pasižymėjo savo nepaprastu vaišingumu ir labdaringais darbais. Aukojo gausiai pranciškonam, marijonam, vargdienėm seselėm Putname ir lietuviam misijonieriam Indijoje ir kituose kraštuose.

Amerikoje išgyveno 50 metų su viršum, palaikė artimus ryšius su Lietuvoje palikusiais giminėmis, — dažnai susirašinėdavo, siųsdavo siuntinius. Lietuvoje apsilankė bene 1936 ir su malonumu kalbėdavo, kaip smagu ir malonu buvo Lietuvoje svečiuotis.

Perėjai per gyvenimą gera darydama, dabar ilsėkis ramybėje.

Podukra

IŠ VISUR

ŠV. GIMNAZIJOJ DAUG MOKINIŲ

Šv. Antano gimnnazijoje labai žymiai pakilo mokinių skaičius. Šiais mokslo metais mokinių bus 87. Naujų prisidėjo 50, senųjų yra 37. Gausiausia bus pirma klasė su 36 mokiniais.

Mokslo metai prasidės rugsėjo 7 d. Mokiniai suvažiuos rugsėjo 6. Dabar gimnazijoje daromi įvairūs pertvarkymai — didinamos kai kurios klasės, perkami nauji suolai, lovos, kėdės ir kiti baldai. Dar ateina naujų prašymų ir tebevyksta registracija (l.)

— **Vysk. V. Brizgys** rugpiūčio 30 išvyko į Romą, į visuotinį Bažnyčios susirinkimą, kuris prasidėda rugsėjo 14. Pakeliui aplankys Anglijos ir Vokietijos lietuvius. Iš Romos grįš apie Kalėdas.

— **Religinis Amerikos lietuvių kongresas** 1966 metais įvyks Washingtone ryšium su Šiluvos koplyčios pašventinimu. Kongresui rengti Kunigų Vienybė yra pakvietusi prel. Ig. Albavičių, prel. J. Balkūną, prelata J. Končių, kun. V. Budrecką ir kun. V. Dabušį. Šis komiteto branduolys dar bus papildytas lietuvių vienuolijų ir lietuviškų organizacijų atstovais.

— **Kun. Pijus Dambrauskas,** buvęs Vilkaviškio kunigų seminarijos profesorius, rugsėjo 1 yra sulaukęs 50 metų kunigystės. Kunigu buvo įšventintas 1915 metais Minske. Dabar gyvena Chicagoje.

— **Kun. Simonas Morkūnas,** Sioux City šv. Kazimiero lietuvių parapijos klebonas pranešė entuziastingą savo ir parapiečių pritarimą lapkričio 13 manifestacijai ir atsiuntė 200 dol.

— **Prel. Antanas L. Deksnys,** East St. Louis, Ill. lietuvių parapijos klebonas, pranešė savo ir parapijos organizacijų pritarimą žygiui ir atsiuntė 50 dol.

— **Lituanus** žurnalas praėjusią savaitę buvo išsiuntinėtas visiems skaitytojams. Ekspedicijai vadovavo Remigijus Poškočimas, talkininkavo Chicagos studentai atsitiktinkai: Laima Poškočimaitė, Audronė Valaitytė, Remigijus Bičiūnas, Romas Sakadolskis, Jonas Butvila, Antanas Rauchas, Vaidevutis Valaitis; taip pat akademikė skautė Ramunė Kviklytė ir jūrų skautė Izida Petravičiūtė.

ALIARMAS DĖL BIRCH...

Plinta Birch Society veikimas — aliarmuoja R. Evans ir R. Novak (H. Tribune). Organizacija surinkusi 1959 savo veikimui tik 130,000 dol., 1963 jau vieną milijoną, o šiemet numato surinkti 3.2 mil. Esą Birch Society daug pasitarnavo Los Angeles negrų riaušės. Aiškinama, kad organizacija auga konservatorių sąskaita.

ANTRAS ALIARMAS — dėl **konsulatų sutarties su Sovietais.**

Vadinamų liberalų spaudos dalis reiškia pasipiktinimą, kad sutartis neduodama patvirtinti Mėgina kalti kylį tarp prezidento ir FBI direktoriaus Hooverio. Mat, eilė senatorių pasisakė prieš sutarties tvirtinimą, remdamiesi Hooverio pareiškimu, kad su konsulatais išplis sovietinių agentų tinklas ir FBI darbas pasunkės. Minėta spauda sudarinėja įspūdį, kad politiką diktuojąs Hooveris.

— **Lituanus Fondacijos** posėdis įvyko rugpiūčio 22 Chicagoje. Dalyvavo Fondacijos nariai: dr. Vytautas Vygantas, Tomas Remeikis, Jonas Kučėnas, Antanas Dundzila, Algis Zaparackas ir Algis Lukas.

— **Komisija Vasario 16 gimnazijos reikalam,** Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybai prašant, PLB Valdyba sudarė komisiją Vasario 16 gimnazijos reikalam. Į komisiją sutiko įeiti: dr. P. Karvelis iš Vokietijos, dr. P. Radvila iš Šveicarijos ir inž. V. Adamkavičius iš Amerikos.

— **G. Bulotienė,** vilniečių sąjungos veikėja ir valdybos narė, gyvenanti Detroite, buvo atvykusi į New Yorką ir vieną savaitę atostogų praleido Atlantic City, Lietuvių Susivienijimo vasarvietėje, kur vasarotojams suorganizavo savitarpinį literatūros vakarą. Rugp. 29 išskrido lėktuvu atgal į Detroitą.

KONCERTAS — BALIUS

Worcester, Mass., — Spalio 2 7 val. vak., Maironio parko salėje įvyks pirmas rudens sezono koncertas-balius. Solistė Daiva Mongirdaitė ir aktorius Vitalis Žukauskas išpildys programą. Visa Worcesterio bei apylinkių plačioji visuomenė maloniai prašoma tą vakarą kitų parengimų neruošti ir gausiai atsilankyti į šį turiningos programos koncertą. Po programos seks šilta vakarienė ir šokiai. Koncerto pelnas yra skiriamas Nek. Pr. Seserų Putname statybos reikalams paremti.

(W.)

Maloniai kviečiame atvykti į **ŠILUVOS MARIJOS — MALDOS IR ATGAILOS ŠVENTĘ,**

kuri įvyks

SEKMADIENĮ, RUGSĖJO 5 D., Marianapolyje, Thompson, Connecticut.

PROGAMA:

11 val. Šv. Mišios su pamokslu,
1:30 val. Kryžiaus keliai už Sibiran išvežtuosius, minint 25-tąsias metines nuo pirmųjų vežimų,
2:30 val. Procesija su Švč. Sakramentu prie Marijos šventovių Lietuvoje paveikslų.

Marianapolio Tėvai Marijonai

LONG ISLAND
statome įvairaus dydžio naujus namus, kuriuos galima tuoj įsigyti. Priimam užsakymus pastatyti pagal pirkėjo norus ant mūsų arba pirkėjo žemės. Statybą atliekam sąžiningai pagal susitarimą už labai prieinamą kainą. ● Mes patys perkame L. I. žemės sklypus ● Visais reikalais kreiptis pas statytbininką Andrių Armoną
Tel. 516 AN 1-2864

G. SKUČAS IR G. VAIŠNORAITĖ susituokė rugpiūčio 21.
Nuotr. R. Kisieliaus

NAUJA LIETUVIŠKA ŠEIMA

Roselle, N.J. 1965 rugpiūčio 21 Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje Elizabethe inž. Ginas Skučas ir Gailutė Vaičiūnaitė priėmė moterystės sakramentą.

Gražiai ir iškilmingai sutuoktuvių apeigas Šv. Mišių metu atliko kun. Vladas Karalevičius tardamas jauniesiems pritaikytą žodį ir perskaitydamas Šventojo Tėvo atsiųstą palaiminimą.

Vestuvių vaišės įvyko jaunosios tėvų namuose Roselleje dalyvaujant artimiesiem giminėm ir draugam, kurių susidarė apie 60 žmonių. Įdomus sutapimas, kad jaunosios ir jaunojo šeimose šiais metais įvyko po dvejas vestuves: prieš kelis mėnesius Julija Vaičiunaitė ištekėjo už Raimundo Jesaičio, gi jaunojo brolis inž. Donatas Skučas rugpiūčio 28 vedė dr. Giną Purelytę.

Nors Gailutė ir Ginas yra baigę aukštuosius mokslus, bet vis dar nepaliauja kopę į mokslo aukštumas. Gailutė daro magistro mokslo laipnį Marylando universitete iš prancūzų literatūros, o jos vyras Ginas, nepasitenkindamas jau turimu magistro laipsniu iš inžinerijos, apgalvotai, su tvirtu nusistatymu ėmėsi studijuoti medicinos mokslus.

Visa eilė vaišių dalyvių džiaugėsi nauja lietuviška šeima. Gailutė aktyviai dalyvavo ir talkininkavo Altui, Balfui, bendruomenei, skautams, Susivienijimui Lietuvių Amerikoje, dainų ir tautinių šokių ansambliams. Ginas studijų metu Newark College of Engineering, buvo įsijungęs akademiniuose sambūriuose ir priklausė Lietuvių Studentų Sąjungai.

Netenka abejoti, kad naujoji šeima netik išliks lietuviška bet ir paliks gražių pavyzdžių kitiems. (R.)

Nauji filmai

"The Sandpiper". New Yorko garsus Radio City Music Hall teatras pasižymėdavo savo nusistatymu rodyt visai šeimai priimtinus filmus. Tačiau paskutiniu laiku rodytas "The Yellow Rolls Royce" buvo toleruotinas vien pilnai subrendusiem, kai dabartinis filmas "The Sandpiper" kelia moralinių priekaištų bet kuriai žiūrovų kategorijai.

Nors filmo statytojas Martin Ransohoff nesigailėjo pinigų filmo gamybai, jo pasipelnymo intencijos grubiai ryškios, kai pagrindiniai veikėjai Richard Burton ir Elizabeth Taylor gana aiškiai primena ankstesnius jų realaus gyvenimo pergyvenimus.

Sėkmingiau pasirodo Eva Marie Saint apgaudinėjamos žmonos rolėje, tuo tarpu kai Elizabeth Taylor apsiriboja epidermės eksploatavimu, gi Richard Burton — kelicmis įprastinėm ryškiu balsu išsakytomis prakalbomis.

Metų gale šis filmas nesunkiai išsikovos primatą tarp dešimties meniškų pozvilgiu labiausiai nepavykusių kūrinių.

Kornelijus Bučmys, OFM

Baltimorės žinios

Kun. A. Dranginis, praleidęs atostogas Floridoje ir Pennsylvanijoje pas savo brolius bei kitas gimines, rugpiūčio 28 grįžo į parapijos darbą. Rugpiūčio 29 atostogų išvyko vikaras kun. J. Antoszewski.

Berniukai, kurie per metus tarnauja mišiom ir novenos pamaldom, rugsėjo 1 buvo išvažiavę į Bay Ridge. Prel. L. Mendelis, įvertindamas gražų darbą ir pasiaukojimą, sumokėjo visas kelionės išlaidas.

Šv. Alfonso parapijos mokykla mokslo metus pradeda rugsėjo 8 Tą dieną 8 v. bus iškilmingos mišios. Tėvai raginami vaikus leisti į šv. Alfonso mokyklą.

Ona Ramanauskienė, senos kartos lietuvė, ilgai gyvenusi Baltimorėje, Curtis Bay rajone, mirė rugpiūčio 20. Gedulingos mišios buvo šv. Alfonso bažnyčioje rugpiūčio 24. Velionės giminaitis kun. A. Ramanauskas, O.S.A., aukojo mišias prie šoninio altoriaus. Palaidota šv. Kryžiaus kapinėse. Liko nuliūdusi dukra Elena.

Ona Oželienė po sunkios ir ilgos ligos mirė rugpiūčio 26 savo namuose. Velionė buvo gimusi ir augusi Baltimorėje. Kol leido sveikata, uoliai veikė legionierių organizacijose. Mišios už jos vėlę buvo šv. Alfonso bažnyčioje rugpiūčio 30. Palaidota Baltimorės tautinėse kapinėse. Liko nuliūdęs vyras Kazys, dukra Norma; dukraitė Onytė.

Jurgis Šanta, senos kartos lietuvis, ilgai gyvenęs Baltimorėje, po sunkios ligos mirė rugpiūčio 27. Velionis visą laiką dirbo siuvyklose. Gedulingos mišios už jo sielą buvo šv. Alfonso bažnyčioje rugpiūčio 31. Palaidotas Holy Redeemer kapinėse. Liko nuliūdusi dukra Marija ir sūnūs — Antanas, Vincentas ir eilė vaikaičių.

Jonas Obelinis

H. W. MALE - FEMALE

ENGLISH SPEAKING
HOUSE CLEANER
ONE DAY A WEEK, STEADY
Near Woodhaven
Call after 5:00 P. M.
835-1596

LOST & FOUND

COLLIE $50 REWARD
Large female, Sandy brown, 70th Street & 13th Avenue, Brooklyn. August 13. Family heartbroken. Days 439-7548 or CL 6-3804 after 7 PM.

ATSAKYMAI TEISINIAIS KLAUSIMAIS

Adv. M. ŠVEIKAUSKIENĖ sutiko šiame laikraštyje duoti paaiškinimų ir patarimų teisiniais klausimais Darbininko skaitytojam. Klausiant reikia pažymėti, ar skaito Darbininką. Klausimai siųstini jos adresu: Mrs. M. Sveikauskas, Attorney at Law, 8 Belgrade Avenue, Roslindale, Boston, Mass. 02131.

MES SMARKIAI UŽDAVĖM PRIEKINEI MAŠINAI

Vyras mane vežė į darbą automobiliu. Mums bevažiuojant, automobilis priešaky mūsų staigiai sustojo. Mano vyras smarkiai primynė stabdžius, bet, matyti, ne laiku. Mes smarkiai uždavėme priešaky mūsų važiuojančiai mašinai. Aš buvau sunkiai sužeista. Mano vyro mašina turėjo būti "nutempta" į artimiausią garažą. Kitos mašinos vairuotojas mane nuvežė į ligoninę, kur man buvo suteikta pirmoji pagalba. Aš tebesigydau namie. Dabar jau kelinta savaitė, kai nedirbu, ir turiu didelį patinimą (guzą) ant kaktos. Daktaras sako, jei supūtimas nesumažės reikės operuoti. Mano vyras nesutinka reikalauti piniginių nuostolių iš anos mašinos vairuotojo ir nesutinka eiti pas advokatą šiuo reikalu pasikalbėt. Jis sako: "Mano kaltė, kad įvažiavau žmogui į jo mašiną, man būtų gėda dar išjo ko reikalauti". Jis vis tvirtina, kad jo kaltė ir ne kieno kito. Man atrodo, kad juk tas žmogus pats iš savo kišenės nemokės, juk visi čia turi "insurance" (draudimą), tai ko čia taip gėdintis. Mes turime Blue Cross ir Blue Shield, bet kas man atlygins nustotą uždarbį? Patark Tamsta, kas mums daryti. Gyvename provincijoje. Artimiausias miestas maždaug 30 myliu.

Žmona, Massachusetts

Atsakymas

Paprastai priimta manyti, kad jei vairuotojas "įvažiuoja" į priešakinę mašiną ir ją sužaloja iš užpakalio, kaltė yra jojo. Tačiau tai nėra teisinė taisyklė. Kartais galima įrodyti, kad priešakinė mašina sustojo per daug staigiai ir be reikalo. Jei aplinkybės buvo tokios, kad eilinis vairuotojas būtų kitaip jose pasielgęs, gal būtų pagrindo įrodyti, kad priešakinės mašinos vairuotojas buvo "neatsargus" (negligent). Jei priešakinės mašinos vairuotojas buvo "negligent", Tamsta galėtum iš jo reikalauti atlyginti turėtus piniginius nuostolius. Tas faktas, kad Tamstos vyras irgi buvo "neatsargus" (contributorily negligent), Tamstos reikalui nepakenktų, nes vyro "kaltė" nebūtų Tamstai primetama (imputed). Nežinant aplinkybių negalėčiau Tamstai pasakyti, ar yra faktiško pagrindo traukti atsakomybėn anos mašinos vairuotoją. Jei vairuotojas nėra kaltas", jo draudimo kompanija neturi pareigos mokėti.

Negrai prieš negrus

Negrų masonų vadų konvencijoje Newarke, N.J., rugpiūčio 19 negras George Weaver, darbo sekr. pavaduotojas, pasmerkė tuos "pilietinių teisių" darbuotojus, kurie smerkia vyriausybės politiką Vietname. Tai buvo taikoma dr. M.L. Kingui.

VEDYBINĖ MUZIKO SUKAKTIS

Pittston, Pa. — Šv. Kazimiero lietuvių parapijos vargonininkas Bronis Voveris ir jo žmona Pranciška (Baltuškaitė), gyv. 10 Center St., šio mėnesio pradžioje minėjo savo sutuoktuvių 25 metų sukaktį. Rugsėjo pradžioje 1940 metais jiedu susituokė šv. Kazimiero lietuvių bažnyčioje Paterson, N.J. Čia muz. B. Voveris taip pat vargonininkavo. Po vienerių metų nusikėlė į šv. Kazimiero lietuvių parapiją Pittstone pas kleb. kun. Joną S. Kasakaitį. Čia vargonininkauja jau 24 metus; be to, jau 16 metų kaip moko Kingstono kolegijos vyrų chorą ir jam diriguoja. Yra taip pat dirigavęs dideliem sutelktinių chorų koncertam.

Muz. Bronis Voveris yra gimęs 1903 spalio 19 Amerikoje, Brockton, Mass., kur tebegyvena jo motina ir sesuo. Mokėsi Marianapolio kolegijoje Thompson, Conn., ir Kauno muzikos konservatorijoje (1934-39). Lietuvoje būtų ir palikes, jei ne karas; buvo jau ir darbą susirades. Grįžes į Ameriką, vedė ir drauge su žmona Pranciška išaugino 4 dukras ir 3 sūnus. Visi vaikai gabūs ir muzikalūs. Vyriausioji duktė Joana yra baigusi kolegiją, groja smuiku, diriguoja orkestram, moko muzikos. Jaunesnioji duktė Angelė šm. pradžioje laimėjo varžybas (groja oboju) ir gavo stipendiją tęsti muzikos studijas, ji jau baigia Pittstono aukštesniąją mokyklą.

Pittstonas laikomas viena iš seniausių lietuvių kolonijų Amerikoje. Parapija turi apie 900 šeimų. Bažnyčia yra statyta 1885 lapkričio 13. Šios vietos lietuviai sako, kad jų parapija pirmoji lietuvių parapija Amerikoje, nes ankstyvesnės buvo bendros su lenkais. (T)

BRONIS VOVERIS su žmona Pranciška 1953 m.

ANGELĖ VOVERYTĖ

Vienintelis Importuotojas Amerikai
Šios vokiečių gamybos **Gyvenamojo — Kambario Spintos**

TURIME ĮVAIRAUS DYDŽIO IR
ĮVAIRIOS RŪŠIES RASITE MŪSŲ SANDĖLYJE VISADA
Viršuje parodoma spinta išardoma — Pristatoma bet kur JAV-se
ADOLF SCHRAGER FURNITURE, Inc.
Yorkvilės Didžiausia, Gražiausia Baldų Krautuvė
DABAR: 336 East 86th St. (tarp 1 ir 2 Avenue) N.Y.C.
Tel. TR 9-0400
Atdara kasdien iki 9 val. vakaro, antradieniais ir šeštad. iki 6 v. vak

PIRMAUJANTI DEŠRŲ PREKYBA NEW YORKE
VOKIŠKOS SPECIALYBĖS
SCHALLER & WEBER
AUGŠČIAUSIOS KOKYBĖS PRODUKTAI
Mūsų krautuvėse geriausios dešros
Kelionei ir TV užkandžiui — kumpiai, įvairiausios mėsos, lietuviška duona ir kiti produktai
Užeikite — įsitikinsite!
6 DIDŽIULĖS KRAUTUVĖS 6
New Yorke — 1654 2nd Avenue — TR 9-3047 (Tarp 85 - 86 g-vių)
Ridgewoode — 56-54 Myrtle Ave. — VA 1-7068
Astorijoje — 28-28 Steinway St. — AS 4-3210
Hempsteade — 310 Front Street — IV 3-5540
Flushinge — 41-06 Main Street — HI 5-2552
Jackson Heights — 82-10 37th Avenue — DE 5-1154

JAU 22 METAI!
WEID 1330 KIL. 97.3 MEG. (FM)
LIETUVOS ATSIMINIMŲ RADIO VALANDA
ŠEŠTADIENIAIS NUO 5 IKI 6 V.P.P.
DIREKTORIUS JOKŪBAS J.
STUKAS
1016 Schleirer Rd. Hillside, N.J. 07205
Tel. (201) 289-6878

FOTOGRAFAS
Romualdas Kisielius
Tarptautinės Fotografų Sąjungos narys, baigęs Amerikos kariuomenės foto mokyklą. Jums už prieinamiausią kainą atliks visokius fotografinius darbus.
Dėl susitarimo skambinti — GLenmore 2-0029

LITAS Investing Co. Inc.
kviečia
Pirkti akcijas su garantuotu dividendu ir augančia verte
Taupyti — atidarant sąskaitą (ligi 5½%)
Skolintis automašinoms, namų remontui, akcijų pirkimui
Dėl prospekto ir kitais reikalais:
V. VEBELIŪNAS, 100-21 89th Ave., Richmond Hill N. Y.; HI 1-6[illegible]
A. VEDECKAS, 83 Morgan St., Stamford, Conn. — Tel. 325-[illegible]
Darbo valandos: šiokiadieniais 6 - 9 val. vak.; šeštadieniais 9 - 4 va

WHITE HORSE TAVERN
baras - restoranas
PRANAS BRUČAS, savininkas
86-16 JAMAICA AVE. Woodhaven, N. Y. 11421
Tel. VIrginia 6-9519
SALĖ VESTUVĖM, SUSIRINKIMAM BEI KITIEM POBŪVIAM
Salėje gali tilpti 100 dalyvių

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA
Silver Bell Baking Co.
Lietuviška ir eurapietiška duona ir pyragai Šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai
DALIA ir ALBERTAS RADŽIŪNAS, sav.
36-38-40 STAGG STREET BROOKLYN, N. Y. 11206
Telefonas STagg 2-5938

JUOZO ir IZABELĖS MISIŪNŲ
RAY'S LIQUOR STORE
Galima gauti įvairiausios rūšies amerikiečių ir importuotų gėrimų . . . Didžiausias pasirinkimas degtinės ir vyno.
103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIrginia 3-3544

REPUBLIC Liquor Store, Inc.
322 Union Avenue, Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas EV 7-2089
JUOZAS BRUŽINSKAS, Manager
Didelis pasirinkimas įvairių vynų, degtinių, konjakų, midų šventėms bei kitokioms progoms

S & G MEAT MARKET
ANTANAS VAITKUS, vedėjas

84-09 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y. Tel. VI 9-5077
340 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y. Tel. STagg 2-4329
91-15 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y. — Tel. 441-4554
Papigintomis kainomis priimame užsakymus
VESTUVĖMS ir POBŪVIAMS
Pristatome į namus lietuviškus skilandžius ir sūrius
We take all orders special price for Weddings and Parties
Home-Made Bologna

SPORTAS

Rudens balius

Šį šeštadienį, rugsėjo 4, pabaltiečių dienos pasaulinėje parodoje išvakarėse, įvyks Lietuvių Atletų Klubo rengiamas rudens vakaras - balius Saievos salėje. Vakaras prasidės 8 val. vak. Plačiau žiūr. skelbime. (7 p. apačioje)

Futbole nepavyko

Penkioliktąjį pirmenybių sezoną baigė ir šešioliktąjį pradėjo lietuviai futbolininkai New Yorke nekaip. Po pralaimėtų pirmųjų kvalifikacinių rungtynių prieš Yonkers (1:2) teko nusiteisti ir antrose rungtynėse— šį kartą prieš New Haledon. Tuo būdu prarasta teisė pakilti aukštesnėn lygon.

Pereitą sekmadienį patirtas pralaimėjimas buvo netikėtai skaudus, net 3:7 (1:1). Mūsiškiai pirmą kėlinį geros spartos ir gero lygio rungtynėse visai puikiai laikėsi. Antrame kėlinyje pasirodžius kondicijos stokai, mūsiškiai visai pametė galvas, o gynėjai atrodė kaip vaikai paleisti aikštėn be auklės. Priešininkas parodė pajėgą ir gerai susižaidusią komandą. LAK žaidė šios sudėties: Jankauskas; Kulys, Remėza; Trampas, Budraitis, Kalina; Vasiliauskas, Vainius, Klivečka, Malinauskas, Budreckas, Bileris.

Pradžia rungtynių mums buvo nelaiminga. Trampas baudos aikštėje be reikalo ėmė kamuoliį ranka ir New Haledon laimėjo 1:0. LAK nenusimena ir ambicingai kovoja. Kalina tolimu šūviu išlygina 1:1. Antrame kėlinyje mūsiškiai Budrecko šūviu vedė 2:1. Neilgai teko tuo džiaugtis. Kulys jau pirmame kėlinyje stigo kvapo. Remėza, pirmame kėlinyje gerai žaidęs, irgi atkrito. Jankauskas, tą rytą pirmą kartą tapęs tėvu, vartuose buvo netikras. Iš puolikų nesisekė Budreckui. Vėliau komanda pateko visuotinėn depresijon ir gavo septynetą įvarčių. Trečią mūsų įvartį su galva pasiekė Klivečka.

Šį sekmadienį Lietuvių Atletų Klubo futbolo komanda žaidžia St. Catherines Kanadoje su Chicagos Lituanica. Amerikos lietuvių futbolo meisterio titulo apgynimas šiuo metu atrodo daugiau negu problematiškas.

Atletas.

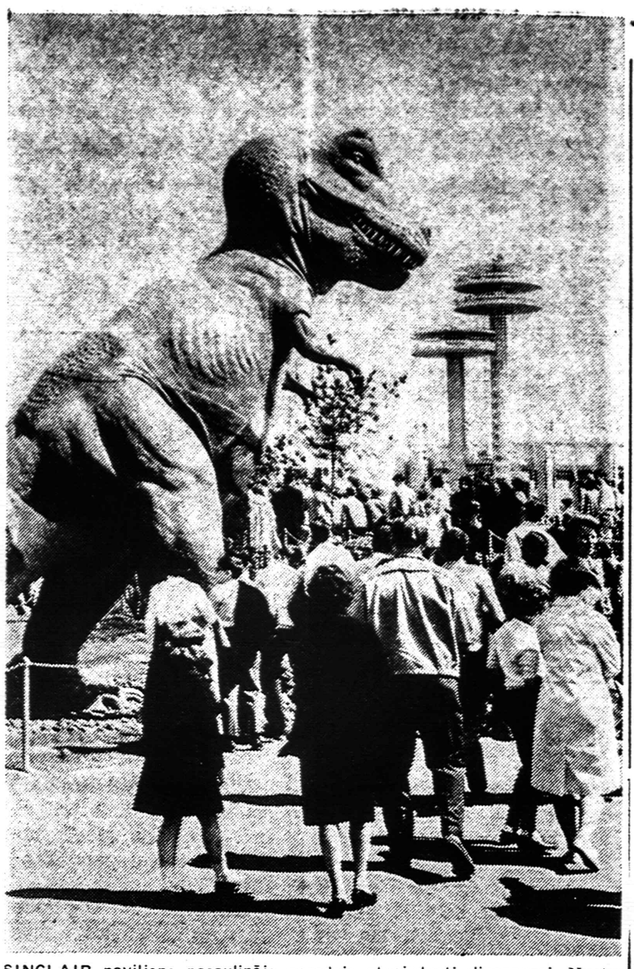

SINCLAIR paviljone pasaulinėje parodoje atvaizduoti dinozaurai. Nuotr. R. Kisieliaus.

ŠACHMATAI

Veda K. Merkis

Robert Fischer, 22 m. (jauniausias pasaulio didmeistris iš N.Y.), dalyvauja Havanos tarpt. Capablankos atminimo turnyre, žaisdamas iš Marshall šachmatų klubo, Greenwich Village, N.Y.; jo partijų ėjimai perduodami telefonu. (Valstybės departamentas nedavė jam leidimo vykti į Kubą.) Pirmam rate Fischer įveikė Vak. Vokietijos atstovą H. Lehmann ir antrame — Sovietų didmeistrį (buv. pasaulio čempioną) B. smyslovą. Partija buvo demonstruojama didelėj lentoj, pakabintoj ant sienos Havanos Libre Hotel; ją sekė per 600 žiūrovų. Po 2 ratų turnyre pirmavo R. Fischer su 2 taškais; po 1½ taško turėjo: R. Cholmov, Sov. (Cholmov per 10 metų išgyveno Vilniuje ir buvo laimėjęs daugel kartų Lietuvos čempiono vardą, priešaky Mikėno ir kitų), olandas Donner, jugoslavas Ivkov, belgas O' Kelly ir austras Robatsch. Po 1 tš.: Smyslov, Geller, Parma, Pachman, Bilek, Szabo ir kubietis Perez. Viso 22 dalyviai iš 15 valstybių.

Rudens šachmatų sezonas prasideda Darbo savaitgaliu; rugsėjo 3 - 6 įvyksta visa eilė turnyrų: **N. Anglijos** — Bostone, Sheraton, Prudential; **N. Yorko valstijos** — Buffalo, N.Y.; **N. Jersey** — Plainfield, N.J.; **United Nations** — Chicagoj; be to **Ohio, Michigan** ir kitų valstijų.

Fischer - Smyslov partija iš Havanos tarpt. turnyro. Fischer žaidė baltais. Po 24-to ėjimo Smyslovas pasiūlė lygiąsias, bet Fischer nesutiko ir tęsė partiją iki laimėjimo.

1. e4 e5 2. žf3 žc6 3. Rb5 a6 4. Ra4 žf6 5. d3 d6 6. c3 Re7 7. žbd2 0-0 8. žf1 b5 9. Rb3 d5 10. Ve2 d:e 11. d:e Re6 12. R:e6 f:e6 13. žg3 Vd7 14. 0-0 Bad8 15. a4 Vd3 16. V:V B:V 17. a:b a:b 18. Ba6 Bd6 19. Kh1 žd7 20. Re3 Bd8 21. h3 h6 22. Bfa1 ždb8 23. Ba8 Bd1÷ 24. Kh2 B:B 25. B:B žd7 26. b4 Kf7 27. žf1 Rd6 28. g3 žf6 29. žf1d2 Ke7 30. Ba6 žb8 31. Ba5 c6 32. Kg2 žbd7 33. Kf1 Bc8 34. že1 že8 35. žd3 žc7 36. c4 b:c4 37. ž:c4 žb5 38. Ba6 Kf6 39. Rc1 Rb8 40. Rb2 c5 41. žb6 ž:ž 42. B:ž c4 43. žc5 c3. Čia partija buvo nutraukta. Juodieji, nelaukdami baltųjų ėjimo, pasidavė.

Baltijos šachmatų klubas New Yorke vėl pradeda savo veiklą. Rugsėjo 10, 8 val. vak. įvyks žaibo turnyras klubo patalpose — YMCA, 215 W. 23rd Street, Manhattan. Po to bus renkamasi ten pat kiekvieną penktadienį.

New Yorko lietuviai šachmatininkai kviečiami įsirašyti į Baltijos šachmatų klubą. Šis klubas, apimantis taip pat latvius ir estus, gyvuoja jau devynius metus.

Pirmenybių registracija vyksta penktadieniais klubo patalpose. Plačiau gali informuoti E. Staknys — telef. JA 3-8517.

Išnuomojamas Woodhavene didelis gražus kambarys su virtuve. Pageidaujama moteris. Teirautis vakarais nuo 6 val. šeštadienį ir sekmadienį visą dieną. Telefonas VI 6-1119.

Richmond Hill šiaurinėj sekcijoj parduodamas 3 šeimų mūrinis namas su 2 garažais. Savininkas išvyksta į Floridą, todėl skubiai nori rasti pirkėją. Prašomoji kaina 42,500 dol. Skambinti VI 7-5840.

PABALTIEČIŲ DIENOS New Yorko Pasaul. Parodoje

proga

LIETUVIŲ ATLETŲ KLUBO

RUDENS BALIUS

1965 m. rugsėjo 4 d.

SAIEVA PARKVIEW "Champagne" salėje

260-262 KNICKERBOCKER AVE.
BROOKLYN, N.Y.

Šokių muzika ir programa
Baras ir bufetas — saikingomis kainomis
Graži ir vėsinama salė
Atskiri stalai 10 asm. — gaunami vietoje
Puiki proga sutikti draugus ir linksmai praleisti vakarą!

PRADŽIA 8:00 v. vak. KAINA $3.00

Biletai ir stalų užsakymas prie įėjimo nuo 7:30 v. vak.

LIETUVIŲ ATLETŲ KLUBAS
1332 Halsey St., Brooklyn, tel. HY 7-9756

TO PLACE YOUR AD, CANCEL OR CHANGE
Tel. 867-3680

SCHOOLS

KAY-LAURE'
For A Beauty Career
• Beginners. Day and evening classes
• Refresher course
• Manicuring course
Free placement service
Write for brochure
KAY-LAURE'
SCHOOL OF BEAUTY CULTURE
New Classes start every Monday
8 Duffy Avenue
Hicksville, N.Y. • OVerbrook 1-5313

Beginners and Experienced
STUDY PIANO
VOICE SIGHT SINGING
Call Anytime
UL 7-9515
Mrs. Howell 675 Sterling Place
Brooklyn

HOTELS

GRANADA HOTEL
Air Conditioned Rooms Television in all Rooms. 15 minutes to all Airports. We cater to the World's Fair Guests.
268 Ashland Place Bklyn.
Call UL 8-2000

A home away from home HOTEL LUCERNE 201 W. 79th Street, New York City ½ block from Broadway and 79th St. Convenient to everything in the heart of N.Y.C. Newly furnished 1-2-3 room suites some with kitchenettes — moderate rates. EN 2-7100.

SERVICES

WAITING FOR RAIN?
WE DIG A WELL
For Free Estimate Call
IN 3-0909
FLUSHING BUILDERS SUPPLY
34-30 Francis Lewis Blvd.

HENRY'S
LAWN SPRINKLING SYSTEMS
installed and serviced all work done at reasonable rates. All work guaranteed — 29 Brook Ave Bayshore Long Island Call 516 - 666-4025

MRS. BURNETTE HICKS
200 West 135th Street
Public Typist
We specialize in cutting stencils & Adressing envelopes — Filling in All work done at reasonable Rates.
Call 635-5224 or 665-2643

HOUSEHOLD SERVICE
San Kidd Floor Scraping Polyurethane Stain Fabulon Varnish Shellac. Also Specialists in Painted Floors Waxing We Guarantee All Our Work.
2853 Atlantic Ave. (Near Schenck)
Brooklyn Call 827-8900

MRS. TYLER'S
TEA HOUSE
Private Tea and Card Reading
By Appt. 9 AM to 8 PM Daily
635 Flatbush Avenue
Brooklyn. Tel. 284-8332

SCIENTIFIC MASSAGE AND THERAPY
Mae Pellegrin R.P.T.
5 Irving Place, Summit, N.J.
WOMEN ONLY
Call 201 - 277-3194

CLEANING SERVICE
Lyles Bros Door to Door Automobile Cleaning windows and basements All work done at reasonable rates all work guaranteed — Call 537-8907 or 293-0877 7 AM to 8 AM 1230 Teller Avenue Bronx.

PITKIN TILE CO.
FULL SELECTION
of colored
FLOOR - WALL - MOSAIC
TILE
Alterations - Installations
Free Estimates
... or do-it-yourself at low cost
Call EVergreen 5-1550
2135 Pitkin Avenue
Brooklyn 7, N.Y.

FUNERAL HOME

NORMAN DEAN
HOME FOR SERVICES
FUNERAL DIRECTOR
16 Righter Avenue
Denville N.J.

FALL VACATIONS

A Happy and Joyous Labor Day to all
ATLAS
Barber School & Beauty School
672 - 8th Avenue New York
Bet 42nd and 43rd Sts
BR 9-7245

PAINTING

PAINTING & DECORATING
Interior and Exterior
Houses & Industrial. We specialize in Interior Painting. All work guaranteed Call LY 7-3326 ask for Mr. Hollyfield 1842 Haight Ave Bronx, N.Y.

AUTO SERVICE

PARK SHORE AUTO CORP
Authorized Volkswagen Dealer
Route 33 Neptune New Jersey
We have the finest of cars Come in and see our values Ask for Kirt Gruber call 201 - 988-0100 Watch for our grand opening soon.

JACK'S TEXACO
Lubrication, Tires, Accessories
Rest Stop Service
494 Middle Road Haylett NJ
Open 7 am to 9 pm
Sunday — 9 am to 6 pm

DISPLAY

JOSEPH HOVELL
SCULPTOR
Private and Class
Day & Evening Instruction
130 W 57th Street N.Y.C.
CO 5-7846

DELIA
THERAPHY EMPORIUM
40 West Lafayette St.
Trenton, N.J.
Ladies you lose (4 inches in) (4 weeks) with our new Discovery — Call 392-5876

TRUCKING

MOORES TRUCKING
817 E 214th Street
General trucking Manufacturers deliveries such as furniture & freight work. Also steady piece work or contract work For fast prompt service call TU 2-8496

TRUITTS EXPRESS
Light Moving & Trucking
Day & Night.
Free Estimates
Reasonable Rates.
Call GL 5-3350
530 Jefferson Ave., Brooklyn

PRINTING

INTERNATIONAL PRINTING CO
197 E 4th Street
EVERYTHING FOR THE PRINTING LINE
Call OR 3-1830

CONTRACTORS

B &S CONTRACTORS
1838 Flatbush Ave.
Anything, anytime, anywhere. Most Reasonable Rates Free Insurance Estimates. All Work Guaranteed.
Call MA 4-6868

V & V IRON WORKS
473 Hicks St Bklyn
Ornamental iron works Railings Cellar doors Steel porches, Iron stairs Room dividers — Violations removed All work guaranteed
Call TR 5-1362

For the Finest Craftsmanship
Call CONTRACTOR—PETER
European - Painter - Plastering
Paper Hanging - Carpenter
2 East 45th Street N.Y.C.
MU 7-6865 — TR 6-6174
9th Floor

RESTAURANTS

McDONALD'S DINING ROOM
327 Stuyvesant Ave B'klyn
For your Weddings Communions & Confirmations & Showers & Parties For reservations call Mr. & Mrs. John W. McDonald
Call PR 3-8292

OAK BEACH INN
Oak Beach, L.I. 15 miles East of Jones Beach Cocktails on the deck Seaside Dining enjoyment Open daily at 1 PM Closed Mondays Available for private parties Ocean View Rooms and Apartments to rent —
Phone (516) JU 7-0067

BAKERY

MEAT PIES, INC.
Affiliated with Near East Bakery
154 Atlantic Ave., Brooklyn, N.Y.
Grand Opening — August 9th
We specialize in Lamb Spinach Pies. We cater to all your party needs. Serving Bklyn., New York.
Call 875-2295

NURS. HOME

MRS. CATHERINE BROWN
116 Monroe St.
North Amytiville, L.I.
Room & Board for men in beautiful Long Island. Good home Cooking. Clean Rooms. Catholic Church within walking distance. Reasonable rates. Call 516 - 598-1067.

MRS. LILLIAN FORLER
396 Center Street
South Orange, N.J.
A home away from home Guest Home Room and Board for Women. Beautiful Home 3 Cooked meals Daily. Lovely area nice warm atmosphere. Patios Sun Rooms Catholic Church near by. Eeverything for Your convenience. Come spend your time with us. (201) 762-8771

For Senior Citizens will your retirement be a pleasure or a problem? Those with limited income but wishing to live in refined surroundings, having all the comforts of hotel service at minimum rates. Both men & women age 60 and over. Thorn-Mel Hall is located in a small community 3 mi. East of Port Jefferson. Inquiries invited 516 - HR 3-0665.

BALDWIN AREA
Room & Board for elderly person — preferrably under 75. $150 per month plus 1 month's security. Handicap entirely unimported. Meals served in room on request. 17 yrs. experience. Beautiful home.
Call 516 TN 8-0966

WELCOME TO THE CHERRY HILL REST HOME
EXCELLENT FOOD
REASONABLE RATES
500 CHERRY ST
ELIZABETH, N.J.

SERVICE

World's largest Kosher
DELI & DAIRY Restaurant
(The ONLY ONE of its kind!)
KOSHER CABANA
Featuring "Delishus"
ZION KOSHER
Frankfurters - Beefburgers
Delicatessen - French Fries
Complete Variety of
DAIRY SPECIALTIES
Salads, Blintzes, Fish Platters
Separate Kosher Meat and Dairy Kitchens
Quickest most efficient service
Open 7 days — 6 AM to 2 AM
1012 Brighton Beach Ave.
Corner Conev Island Ave.
Brooklyn • 891 - 9200-1-2
Ask for Jerry or Barry

AIR CONDITIONERS
Reconditioned & Guaranteed
1 - 1½ - 2 horsepower units
Immediate Delivery
107-11 Jamaica Avenue Jamaica
TOZI AIR COND CORP.
Call 441-3331

— HAVEN REALTY —
Real Estate • JOSEPH ANDRUSIS • Insurance
Apdraudimas gyvybės, namų, automobilių, baldų ir k. Namų pardavimas, apdraudos, Income Tax užpildymas. Mutual Funds — Pinigų investacijos.
Kasdien nuo 9 iki 8 val.; šeštadieniais iki 6 val. popiet.
87-09 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N.Y. • Tel. VI 7-4477

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visokiais reikalais kreipkitės į
JOHN ORMAN AGENCY
Insurance - Real Estate
110-04 Jamaica Avenue Richmond Hill 18, N.Y.
Tel. VIrginia 6-1800

WINTER GARDEN TAVERN Inc.
VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas
Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina
1883 MADISON STREET
BROOKLYN 27, N.Y.
(Ridgewood)
Tel. EVergreen 2-6440

"VENTA"
Home Improvements Co.
Atlieka visus namų vidaus remonto ir modernizavimo darbus, įrengia rūsius (basements) pastoges (atikas) ir t.t. Darbas atliekamas sąžiningai patyrusių lietuvių stalių už prieinamą kainą. Kreiptis:
J. BANDZIUKAS
84-12 102nd Street
Richmond Hill, N.Y. 11418
Tel. VI 7-2772

A. ANDRIUŠKEVIČIUS
LAIKRODININKAS - JUVELYRAS
Auksas - sidabras - deimantai laikrodžiai
9408 Jamaica Ave.
Woodhaven 21, N.Y.
VI 7-2573

LIETUVIŲ ADVOKATAI

C. A. VOKET
VOKIETAITIS ADVOKATAS
41-40 74th Street
Jackson Heights, N.Y.
Tel. NEwton 9-6620

Stephen Bredes, Jr.
ADVOKATAS
37 Sheridan Avenue
Brooklyn 8, N.Y.
Telef. — APplegate 7-7083

LAIDOJIMO DIREKTORIAI

VAITKUS
FUNERAL HOME
197 WEBSTER AVE.
PRANAS VAITKUS
Laidotuvių Direktorius ir balsamuotojas
Cambridge, Mass.
NOTARY PUBLIC
Patarnavimas dieną ir naktį
Nauja moderniška koplyčia šermenims dykai. Aptarnauja Cambridge ir Bostono kolonijas žemiausiomis kainomis. Kainos tos pačios ir į kitus miestus.
Reikale šaukite — Tel. TR 6-6434

Tel. EVergreen 7-4335
STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
Graborius-Balsamuotojas
MODERNI KOPLYČIA
423 METROPOLITAN AVE.
Brooklyn, N.Y.

STagg 2-5043
Matthew P. Ballas
FUNERAL HOME
Moderni koplyčia - Air conditioned
A. J. BALTON-BALTRŪNAS
Licensed Manager & Notary Public
660 Grand St., Brooklyn 11, N.Y.

EVergreen 8-9770
Joseph Garszva
GRABORIUS
Balsamuotojas
231 BEDFORD AVE.
Brooklyn, N.Y.

J. B. SHALINS - Šalinskas
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
84-02 JAMAICA AVE.
(prie Forest Parkway Station)
WOODHAVEN, N.Y.
Suteikiam garbingas laidotuves Koplyčios nemokamai visose miesto dalyse; veikia ventiliacija
Tel. VIrginia 7-4499

THEODORE WOLINNIN, INC.
E. JOSEPH ZEBROWSKI
Laidotuvių direktorius
MODERNIŠKA KOPLYČIA
su Air Condition
123 E. 7th St., New York 9, N.Y.
GRamercy 5-1437

KARLONAS
FUNERAL HOME
280 CHESTNUT STREET
NEW BRITAIN, CONN.
Tel. BA 9-1181

CARROL
FUNERAL HOME
Inc.
PETRAS KARALIUS, sav.
Laidotuvių direktorius ir balzamuotojas
74 PROVIDENCE ST.
Worcester, Mass.
PL 4-6757 PL 4-1165

A†A

Prof. inž. KAZIUI KRIŠČIUKAIČIUI

mirus, jo sesėriai dr. Elenai Mekienei ir jos vyrui dr. Edvardui Mekiui gilią užuojautą reiškia

BRIEDŽIŲ ŠEIMA

DARBININKAS

Redakcija GL 5-7281
Administracija GL 2-2923
Spaustuvė GL 2-6916
Vienuolynas GL 5-7068

NEW YORKO NAUJIENOS

Už a.a. Joną Budrį, Lietuvos generalinį konsulą, jo mirties metinėse bus gedulingos mišios Viešpaties Atsimainymo lietuvių bažnyčioje Maspethe rugsėjo 11, šeštadienį, 10 val. ryto. Velionies žmona Budrienė ir šeima maloniai kviečia drauge su jais dalyvauti pamaldose.

Albertas Javis ir žmona Julija, gyveną Queens Village, rugsėjo 5 mini savo vedybinio gyvenimo 25 metų sukaktį. Jų intencija Angelų Karalienės parapijos bažnyčioje 11 val. bus iškilmingos mišios, kurias aukos kleb. kun. J. Aleksiūnas.

Estai ir Latviai pakviesti dalyvauti lapkričio 13 manifestacijoj. Jų vadovaujančioms institucijoms ir redakcijoms įteiktas kvietimas ir išsamus paaiškinimas, koks to užsimojimo pobūris bei kaip jis rengiamas. Estai ir latviai kviečiami panašiai kaip ir lietuviai, būtent:

1) mobilizuoti manifestacijos dalyvius,

2) platinti bilietus į manifestacinį susirinkimą Madison Square Garden ne tik tarp tų, kurie patys ten dalyvaus, bet ir tarp negalėsiančių atvykti, kurių apmokėti bilietai galės būti perleisti ne pabaltiečių kilmės svečiams manifestacijoje,

3) siųsti laiškais ar telegramomis manifestacijos vadovybei susirinkimuose priimsimus pareiškimus, liudijančius solidarumų su manifestuojančiais.

Kadangi manifestacijos pradininkas ir atsakingas rengėjas yra lietuvių komitetas, lietuvių visuomenė kviečiama skubiai padėti apmokėti tas rengimo išlaidas, kurias mokėti tenka anksčiau, negu suplauks pajamos iš bilietu platinimo.

Antanas Reventas sutiko vadovauti lapkričio 13 manifestacijos komiteto finansų komisijai, kuri jau parėmė visu pajamų ir išlaidų tvarkymą. Iždininkas Antanas Diržys. Finansų komisijos žinioje bus ir bilietų ir manifestacini susirinkimo platinimas. Komiteto adresas: Committe to Restore Lithuanias Independence, 29 East 57 St., Tenth Floor, New York, N.Y. 10019.

Aldona Kepalaitė skambins pianu vedamąją partiją Dariaus Lapinsko kūrinių koncerte, kuris bus spalio 10 d. 4 v. popiet Brooklyno kolegijos salėje.

K. M. S-gos 29 kuopos susirinkimas iš rugsėjo 12 nukeliamas į rugsėjo 19. Susirinkimas bus 1 val. Apreiškimo parapijos salėje. Tos pačios kuopos metinis parengimas bus spalio 31, sekmadienį, 1 val. popiet Apreiškimo parapijos salėje.

Mažosios Lietuvos lietuvių ir jų bičiulių suvažiavimas įvyks rugsėjo 4-6 Atlantic City, N. J., SLA vasarnamyje, 155 Staten Ave. Suvažiavimo programoje bus J. Stiklioriaus ir M. Gelžinio paskaitos, bendra vakarienė, pobūvis ir k. Kambarius galima užsisakyti iš anskto SLA centre, 307 W. 30th. St., New York, N.Y. 10001, tel. LA 4-5529.

Komp. Dariaus Lapinsko kūrinių koncertui ruošti komitetui pirmininkauja Al. Kazickienė, vicepirm. E. Baltrušaitienė ir A. Sabalis, sekret. S. Gedvilaitė, ižd. Kęst. Kudžma, narys A. Vainius, Jr.

P. Audronis su žmona, atvykę iš Los Angeles apžiūrėti pasaulinės parodos, lankėsi Darbininke.

Į Bahamas salas rugsėjo 11 4 val. popiet nauju dideliu Oceanic laivu išvyksta 25 lietuvių grupė praleisti rudens atostogų. Visiems ekskursantams vadovauja Albinas ir Ieva Trečickai. Kelionės reikalus tvarkė Kazys Trečiokas.

Tėv. Petras Baniūnas, O.F.M., Darbininko administratorius, išvyko į Chicagą, kur dalyvaus Italijoje gyvenusių lietuvių suvažiavime. Suvažiavimas vyksta šį savaitgalį.

Jūratė Marija Veblaitytė, duktė Juliaus ir Irenos Veblaičių, gyv. Elizabethe, įstojo į Bernard kolegiją, kuri priklauso Columbia universitetui. Ji buvo baigusi benediktinių akademiją, kur buvo National Honor draugijos pirmininkė ir literatūros žurnalo redaktorė.

Pabaltiečių diena pasaulinėje parodoje

Rugsėjo 5 d., lietuvių latvių ir estų visuomene bendrai pasaulinėje parodoje švęs savo dieną. Prie lietuvių kryžiaus 1 val. popiet bus pakeliamos visų trijų tautų vėliavos. Kalbės ir vainiką prie kryžiaus padės visų trijų valstybių atstovai: Lietuvos min. J. Kajeckas iš Washingtono, Latvijos ir Estijos.

Pamaldos katalikams bus Vatikano paviljono koplyčioje. Pamaldas laikys prel. A. Giovannetti, Vatikano atstovas prie Jungtinių Tautų. New Yorke. 4 v. popiet prasidės visų trijų tautų meninė programa New Yorko valstybės paviljone. Lietuvių šokėjų programai vadovaus Jadvyga Matulaitienė, lietuvių chorams — muz. Antanas Visminas.

Kadangi yra bendra visų trijų Baltijos tautų diena ir kaip tokia bus paskutinė New Yorko parodoje, tai yra labai svarbu, kad galimai daugiau lietuvių dalyvautų ir kad šitas bendras pasirodymas prilygtų pereitų metų lietuvių dienos pasirodymui. Todėl visi, kas tiktai galite, būtinai dalyvaukite.

Informacijos centras bus atidaras šeštadienį, rugsėjo 4, visą dieną nuo 8 val. ryto iki 5 val. vak. Apreiškimo parapijos salėje, Brooklyn, New York. Čia vyks registracija ir 12 val. vidurdienį įvyks generalinė repeticija. **A.S. Trečiokas.**

—•—

Kas dalyvauja pabaltiečių dienoje

Programoje, kuri prasidės 4 v. popiet New Yorko valstybės paviljone, dalyvauja lietuvių, latvių ir estų tautinių šokių grupės, chorai, solistai bei kiti menininkai.

Lietuvių grupė bene bus gausiausia; dalyvauja 8 tautinių šokių grupės, 4 chorai, solistė Irena Stankūnaitė. Latvių bus 4 tautinių šokėjų grupės, tautinių instrumentų ansamblis, šokių solistė. Estų dalyvauja tautinių šokių grupė, moterų gimnastikos būrelis iš Toronto, vyrų choras.

Lietuvių tautinių šokių grupės dalyvauja šios: Maironio mokyklos, New Yorko šokėjų grupė, Vijurkas iš New Haveno, Baltija iš New Jersey, Žilvinas iš Philadelphijos, Lazdynas iš Rochesterio, Sudūva iš Waterburio ir Bostono lietuvių tautinių šokių grupė.

Vadovauja Jadvyga Matulatienė.

Lietuvių chorai dalyvauja šie: Angelų Karalienės parapijos, Operetės, Maspetho lietuvių parapijos, Apreiškimo parapijos. Vadovauja Antanas Visminas. Diriguoja Vladas Baltrušaitis ir Mykolas Liuberskis.

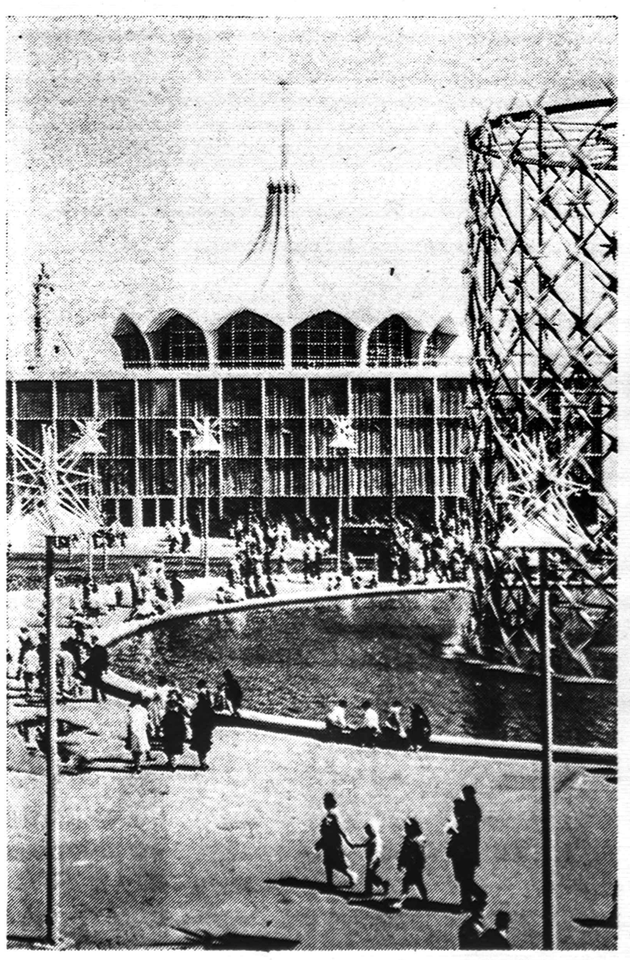

VATIKANO paviljonas, kuriame pabaltiečių dieną, rugsėjo 5, bus lietuvių pamaldos. Nuotr. R. Kisieliaus.

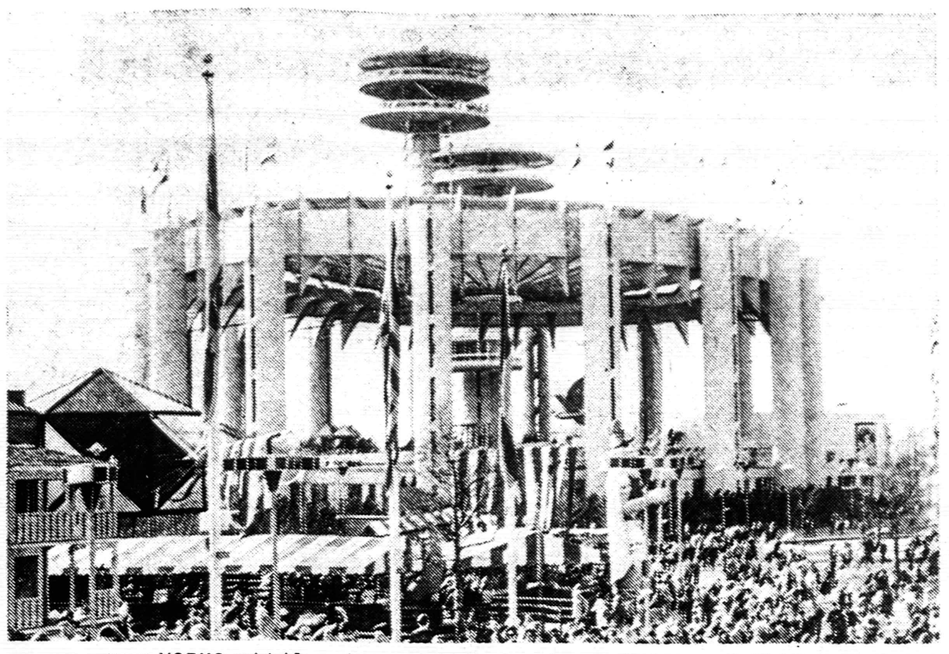

NEW YORKO valstybės paviljone pabaltiečių diena bus rugsėjo 5. Nuotr. R. Kisieliaus.

PRIE LIETUVIŠKO KRYŽIAUS PASAUL. PARODOJE

Vandalai buvo pridarę rūpesčio pirmais trim mėnesiais šį sezoną. Pridarė žalos vėliavos stiebui, sulaužė tvorelę, sudaužė prožektorius. Pakartotinis nusiskundimas parodos administracijoje reikalus pataisė. Padidinta apsauga, atkreipta daugiau dėmesio į lietuvių kryžių, ir per rugpiūčio mėnesį jokio vandalizmo nebuvo. Reikėjo tik eilinės priežiūros; reikėjo pakeisti perdegusias lemputes, pataisyti veją. Kryžius išsilaikė labai gerai; veja dėl vandens stokos suskurdo.

Vatikano paviljono administracija rodė, kaip ir anksčiau, palankumo lietuvių komitetui. Ne tik skolino įrankius, reikalingus eiliniam remontui, bet paviljono direktorius Mr. Kiernan davė ir lemputes prožektoriam. "Tai bus dovana lietuvių tautai", kalbėjo linksmai, klausiamas dėl išlaidų.

Buvo suorganizuotas pasiteiravimas, ką galvoja apie "Lietuvos paviljoną" jo lankytojai. Darės aišku, kad tie, kurie perskaitė įrašą prie kryžiaus, pasijuto labiau susimastę, negu prieš skaitydami. Pažymėtina taip pat, kad tie, kurie lankė vakarais, kada kryžius esti iliuminuotas, rasdavo palankesnių atsiliepimų.

Jauna ponia įžiūrėjo čia religinį sentimentą — "giliai dvasingą, simbolingą".

Vienintelis, kuris abejingai vertino, atsiliepė: "Atrodo o' key".

Jaunas Georgetowno universiteto studentas įžiūrėjo politinį aspektą: "Geriausias antikomunistinės propagandos dalykas . . ."

Pagyvenęs žmogus, kilimo iš Austrijos, aiškino, kad "tai tikrai originalus ir gražus liaudies menas . . . reikia tik įsivaizduoti buvus tokius kryžius kaip šis visoje Lietuvoje . . . Galvoju pasidirbinti tokį savo sodyboje".

Moteris, kuri sakėsi esanti bėglė iš Lenkijos "atidavė kreditą" lietuviam, apgailestaudama, kad lenkai nieko panašaus nepadarę šioje parodoje.

Vienuolė gyvai išreiškė savo sentimentus: "Kaip tai gražu . . bet kaip gaila, kad komunistai išgriovė tokius paminklus Lietuvoje".

Keistokus žodžius pasakė viena moteris, atėjusi drauge su dviem vyrais, bėgliais iš Kubos: "Tie žmonės (lietuviai) nėra toki abejingi, kaip daugelis mūsiškių iš Kubos".

Negras, kuris palaiko parodoje švarą, pasisakė visados pasitikrina, ar kryžiaus vieta nėra prišiukšlinta.

Parodos policininkas pareiškė, kad kasdieninę apžiūrą jis pradedas nuo lietuviškojo kryžiaus.

Vienas iš lankytojų, kuris fotografavo savo šeimą prie kryžiaus: "Aš nesu lietuvis, bet aš suprantu jų problemą . . . vaikai atsimins, kad paroda turėjo ir savo gilios prasmės, kaip ir savo šviesaus spindesio."

Lietuvių dalyvavimas parodoje buvo daugelio pastebėtas. Tai rodė tūkstančiai, kurie darėsi nuotraukas prie kryžiaus.

Reikia tikėtis, kad mūsų broliai lietuviai Kanadoje sugebės taip pat puikiai reprezentuotis Montrealy pasaulinėje parodoje, kuri numatyta 1967.

Antanas V. Sniečkus

Dail. Dobužinskio paroda

Rugsėjo 5 d. 2 val. popiet Storm King Art Center, Mountainville, N.Y., atidaroma dailininko Mistislavo Dobužinskio darbų paroda. (Dailininkas mirė 1957 New Yorke). Bus išstatyta 70 paveikslų: akvarelių, piešinių, teatro dekoracijų ir kostiumų eskizų. Tarp jų nemažas skaičius darbų iš Lietuvos.

Prof. M. Dobužinskis kaip teatro dailininkas susidarė sau pasaulinį vardą. Lietuvoje, savo protėvių žemėje, išgyveno 9 metus, nuo 1930 iki 1939. Jis dėstė Meno Mokykloje, turėjo savo studiją, dirbo Valstybės Teatrui, kuriam sukūrė dekoracijas ir kostiumus apie 40 operos, baleto ir dramos spektakliam.

Šia paroda Mountainville, N. Y., atžymima dailininko 90 metų nuo jo gimimo.

Kas nori pasiekti Storm King Art Center automobiliu, turi važiuoti per N.Y. Truway, iki Exit 16, po to pasukti į dešinę į Route 32 Newburgo link. Po 10 mylių, pervažiavus tiltą per Moodna Greet, tuoj pasukti į kairę. Toliau sekti Storm King Art Center iškabas.

Mountainville yra 50 mylių nuo New Yorko. Vieta labai graži. Paroda bus atidaryta iki spalio 31 d.

WAGNER THEATER

110 Wyckoff Ave., Ridgewood, N.Y.
Kasa atidara: Penktadieniais 6 val. p.p. Šeštadieniais iki filmos pabaigos; Trečiadieniais — 12 val. dienos.
Penktadienį, rugsėjo 3 — iki Trečiadienio, rugsėjo 8, 1965
Nauja spalvinė filma —
"NUR DER WIND"
Vaidina:
F. Quinn, G. Knuth, C. Trantow ir k.
Priedinė filma:
"Das grosse Wunschkonzert"
Ir vėliausia vok. įvykių apžvalga.

APREIŠKIMO PARAPIJOS

PIKNIKAS

įvyks

Rugsėjo - September 5

FRANKLIN SQUARE, L.I.

Gros *Joe Thomas* orkestras
Gražus parkas, didžiulė naujai pastatyta salė, geras privažiavimas ir laisva aikštė mašinom statyti.

Autobusas išeis 1 val. nuo Apreiškimo bažnyčios; 1:30 — nuo Šalinskų Woodhavene.
Nuo Jamaicos traukinio paskutinės stoties iki pat pikniko aikštės autobusas atveža per 15 minučių.

PLATTDEUTSCHE PARK RESTAURANT
1132 Hempstead Turnpike Franklin Square, L.I., N.Y.

Kviečiame parapiečius ir svečius dalyvauti

BOSTONO ŽINIOS

Dr. Stasys Bačkis, lietuvos pasiuntinybės patarėjas, atvyksta iš Washingtono skaityti paskaitos Tautos šventės minėjime rugsėjo 12, sekmadienį, Lietuvių Piliečių Draugijos salėje. Meninėje programoje dalyvaus solistas St. Liepas ir Bostono tautinių šokėjų grupė.

Balfo skyrius vykdo piniginį vajų, kuris pradėtas rugsėjo 1 ir truks iki spalio 20. Aukas prašoma įteikti sekretoriui J. Vaičaičiui, 327 Broadway.

Kun. P. Girčius, kuris aptarnauja lietuvius tremtinius buvusioje anglų zonoje Vakarų Vokietijoje, rugpiūčio 29 lankėsi Bostone. Ta proga jis aplankė šv. Petro parapijos kunigus. Kun. P. Girčius 1944-45 m. kartu su kun. J. Klimu buvo Echstaeto kunigų seminarijoje Vokietijoje.

Lietuvių Fondui įmokėjo šimtą dolerių Petras ir Adelė Ausiejai. Jie turi savo krautuvę City Point, So. Boston, Mass.

Šv. Petro parapijos mokykloje mokslas pradedamas rugsėjo 9 d. Visi mokiniai tą dieną 9 val. ryto rankasi į bažnyčią ir dalyvauja šv. Mišiose.

Sodalietės rugsėjo 5 d. 9 val. ryto dalyvaus šv. Mišiose ir bendrai priims šv. Komuniją. Mėnesinės pamaldos ir susirinkimas bus rugsėjo 9 d. 7:30 v. vak.

Ona M. Lukštinskaitė -Baltis ieško savo brolio Jono Lukštinskaičio, kurs berods vadinasi Luke ir gyvena apie New Yorką. Taip pat ieškau tėvo brolio šeimos, kuri gyveno irgi apie New Yorką, žmona Ieva Daniprauskaitė su sūnumi ir dukterimi. Jie patys arba žinantieji apie juos prašome rašyti: Anna M. Baltis, 415 Old Center St., Middleboro, Mass.

Ieškoma Marcelė Paulauskaitė, gimusi apie 1919 Tauragės apskr. ir valsč., Jocių kaime. Ištekėjusi Lietuvoje už Roberto Žuko. Į JAV atvykusi po antrojo pasaulinio karo. Paskutinis (prieš 9 metus) adresas: 141 Mayer St., Brocklyn, N. Y. Ieško: Antanas Paulauskas, Casilla 2313 — Cerro, Montevideo, Uruguay.

Išnuomojamas 5 kambarių butas II aukšte su šildymu ir visais patogumais. Mėnesiui nuoma 69 dol. Teirautis J. Jokubausko adresu 79 Wycoff Ave. arba telef. EV 2-9443.

VALENTINA IR STEPAS MINKAI iš Bostono savaitę atostogų praleido Blue Water Manor. Dešinėje — vasarvietės savininkas D. Slivynas. Nuotr. V. Maželio.